

NIEŚCIAĞALNE WIERZYTELNOŚCI W KOSZTACH FIRMOWYCH

I. ZAGADNIENIA OGÓLNE	str. 3
1. Wierzytelności nieściągalne	str. 3
1.1. Kryteria zaliczenia do kosztów	str. 3
1.2. Udokumentowanie nieściągalności	str. 4
1.3. Koszt w kwocie netto czy brutto?	str. 4
2. Wierzytelności, których nieściągalność została uprawdopodobniona	str. 5
2.1. Odpisy aktualizujące wartość należności zaliczane do kosztów uzyskania przychodów	str. 5
2.2. Uprawdopodobnienie nieściągalności	str. 6
2.3. W jakiej kwocie koszt?	str. 6
2.4. Rozwiązanie odpisu aktualizującego	str. 7
2.5. Odpis aktualizujący w podatkowej księdze	str. 8
3. Nowelizacja ustaw o podatku dochodowym w zakresie przepisów dotyczących nieściągalnych wierzytelności	str. 9
II. ZAGADNIENIA PROBLEMOVE	str. 12
1. Umorzenie postępowania egzekucyjnego	str. 12
2. Nieściągalna wierzytelność u podatnika opłacającego ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	str. 13
3. Jak wiarygodnie określić koszty dochodzenia wierzytelności?	str. 14
4. Przedawniona wierzytelność	str. 15
5. Postanowienie sądu o umorzeniu postępowania upadłościowego	str. 16
6. Skutki podatkowe przedawnienia wierzytelności, od której wartości dokonano odpisu aktualizującego	str. 17
7. Rozwiązanie odpisu aktualizującego niezaliczonego do kosztów uzyskania przychodów	str. 18

8. Umorzona wierzytelność jako koszt.....	str.	19
9. Kiedy odpis aktualizujący może być kosztem?	str.	20
10. Rozliczanie nieściągalnych wierzytelności o niskiej wartości.....	str.	21
11. Odzyskanie należności uznanej wcześniej za nieściągalną.....	str.	22
12. Odpis aktualizujący wartość zapasów wyrobów gotowych	str.	23
13. Dochodzenie należności bezpośrednio od członków zarządu spółki z o.o. ...	str.	24
14. Wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty a uprawdopodobnienie nieściągalności wierzytelności.....	str.	25

III. INTERPRETACJE I ORZECZNICTWO .....str. 26

1. Zasady obliczania przewidywanych kosztów procesowych i egzekucyjnych związanych z dochodzeniem wierzytelności.....	str.	26
2. Udokumentowanie nieściągalności postanowieniem sądu ogłoszonym w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.....	str.	28
3. Moment zaliczenia do kosztów podatkowych odpisu aktualizującego	str.	29
4. Odpis aktualizujący wartość wierzytelności z tytułu kaucji gwarancyjnej	str.	30
5. Postanowienie sądu o ogłoszeniu upadłości dłużnika z możliwością zawarcia układu.....	str.	31
6. Nieściągalny dług zmarłego kontrahenta	str.	32
7. Postanowienie wydane w odniesieniu do innej wierzytelności.....	str.	33
8. Wyliczenie kosztów procesu i egzekucji dla potrzeb udokumentowania nieściągalności wierzytelności.....	str.	34
9. Wierzyciel musi uznać, że postanowienie o nieściągalności odpowiada stanowi faktycznemu	str.	35

Zobacz jak GOFIN się rozwija i spełnia najwyższe oczekiwania Księgowych !

POMOCNIKI Księgowego PREMIUM

NOWE SERWISY – Interpretacje urzędowe, Orzecznictwo dla firm,
Baza pytań Czytelników, WideoPOMOCNIKI - **już dostępne**
dla Prenumeratorów !

www.pomocnikiksiegowego.gofin.pl

Wyjaśnienia zawarte w niniejszej publikacji dotyczą przepisów ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361; ost. zm. w Dz. U. z 2015 r. poz. 1992) oraz ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 851; ost. zm. w Dz. U. z 2015 r. poz. 1932) – zwanych dalej odpowiednio: updof i ustawą o PIT oraz updop i ustawą o CIT.

I. ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. Wierzytelności nieściągalne

1.1. Kryteria zaliczenia do kosztów

Jeśli odbiorca towarów lub usług nie płaci za wykonane na jego rzecz świadczenie, to przedsiębiorca może zminimalizować swoje straty poprzez odpisanie nieściągalnej wierzytelności w koszty podatkowe i zmniejszenie w ten sposób podatku do zapłaty. Musi jednak prawidłowo udokumentować nieściągalność wierzytelności i dokonać tego przed jej przedawnieniem.

Przepisy o podatku dochodowym stanowią, że wierzytelności odpisane jako nieściągalne, nie są kosztem uzyskania przychodów. Wyjątek dotyczy wierzytelności, które były uprzednio zarachowane jako przychody należne, a ich nieściągalność została udokumentowana. Takie wierzytelności mogą być zaliczone do kosztów (art. 23 ust. 1 pkt 20 updof oraz art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a updop).

Uwaga: Zaliczenie określonej wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów jest możliwe, o ile:

- wierzytelność była zarachowana wcześniej do przychodów należnych,
- nieściągalność wierzytelności została udokumentowana w sposób określony w art. 23 ust. 2 updof oraz art. 16 ust. 2 updop,
- wierzytelność nie uległa przedawnieniu.

Dla zaliczenia wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów konieczne jest spełnienie wymienionych przesłanek jednocześnie. Nie będzie mogła więc być zaliczona do kosztów uzyskania przychodów wierzytelność, która nie została uprzednio zaliczona do przychodów należnych, choćby została udokumentowana w sposób określony przez ustawodawcę, jak i wierzytelność, która została uprzednio zakwalifikowana do przychodów należnych, ale której nieściągalność nie została udokumentowana we właściwy sposób.

Zatem do kosztów uzyskania przychodów nie zostaną zaliczone np. wierzytelności nieściągalne:

- nabyte w celu dalszej odsprzedaży lub windykacji,
- przejęte od upadłego przedsiębiorstwa,

ponieważ nie były one wcześniej zarachowane jako przychody należne w prowadzonej działalności gospodarczej.

Przy odpisywaniu nieściągalnych wierzytelności trzeba pamiętać, że wierzytelności odpisanych jako przedawnione nie uważa się za koszty uzyskania przychodów (art. 23 ust. 1 pkt 17 updof i art. 16 ust. 1 pkt 20 updop).

Terminy przedawnienia roszczeń regulują przepisy Kodeksu cywilnego. Na długość okresu przedawnienia wpływ ma przede wszystkim charakter świadczenia. Przykładowo dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej termin ten wynosi trzy lata (art. 118 K.c.), dla sprzedawcy z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie działalności jego przedsiębiorstwa – dwa lata (art. 554 K.c.). Natomiast roszczenie stwierdzone m.in. prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem dziesięciu lat (art. 125 § 1 K.c.).

1.2. Udokumentowanie nieściągalności

Forma dokumentowania nieściągalności wierzytelności nie jest dowolna. Należy dysponować jednym z dokumentów określonych w art. 23 ust. 2 updof oraz art. 16 ust. 2 updop. W świetle powołanych przepisów, nieściągalność wierzytelności należy udokumentować:

- 1) postanowieniem o nieściągalności, uznanym przez wierzyciela jako odpowiadającym stanowi faktycznemu, wydanym przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego, albo
- 2) postanowieniem sądu o:
  - a) oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, lub
  - b) umorzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, lub
  - c) ukończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, albo
- 3) protokołem sporządzonym przez podatkownika, stwierdzającym, że przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem wierzytelności byłyby równe albo wyższe od kwoty wierzytelności.

Uwaga: Podany katalog dokumentów jest zamknięty. Wobec tego inny dokument nie może zastąpić dokumentu wymaganego przez ustawodawcę.

1.3. Koszt w kwocie netto czy brutto?

Kosztom uzyskania przychodu jest kwota wierzytelności, jaka została uprzednio zarachowana jako przychód należny opodatkowany podatkiem dochodowym. Jeżeli w kwocie nieściągalnej wierzytelności zawarty jest podatek od towarów i usług, to do kosztów uzyskania przychodów zalicza się tylko wierzytelność w kwocie netto. Należny podatek VAT zawarty w wierzytelności nie podlega bowiem, zgodnie z art. 14 ust. 1 updof i art. 12 ust. 4 pkt 9 updop, zaliczeniu do przychodów należnych, a tym samym (zgodnie z powołanym art. 23 ust. 1 pkt 20 updof i art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a updop) nie może być zaliczony do kosztów uzyskania przychodów.

Jeżeli wierzytelność została zaliczona do przychodów w kwocie netto (bez podatku VAT), to jedynie w takiej samej wysokości jako wierzytelność nieściągalna może być zaliczona do kosztów uzyskania przychodów.

Przykład

Przedsiębiorca wystawił na rzecz kontrahenta fakturę za wykonaną usługę na kwotę 12.300 zł (netto 10.000 zł + VAT 2.300 zł). Do przychodów należnych

ujął kwotę 10.000 zł. Jeśli ta należność stanie się w przyszłości wierzytelnością nieściągalną, przedsiębiorca będzie mógł zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów 10.000 zł.

2. Wierzytelności, których nieściągalność została uprawdopodobniona

2.1. Odpisy aktualizujące wartość należności zaliczane do kosztów uzyskania przychodów

W przypadku problemów z odzyskaniem przysługujących należności, które zostały zaliczone do przychodów i opodatkowane, podatnik powinien utworzyć odpis aktualizujący ich wartość, a po uprawdopodobnieniu nieściągalności wierzytelności zakwalifikować go do kosztów uzyskania przychodu. Z tej możliwości mogą skorzystać wierzyciele w celu złagodzenia skutków zapłaty podatku od należności, których zapłaty nie uzyskali.

Odpisy aktualizujące wartość należności nie stanowią co do zasady kosztów uzyskania przychodów w prowadzonej działalności gospodarczej. Kosztem podatkowym są jednak określone w ustawie o rachunkowości odpisy aktualizujące wartość należności od tej ich części, która była uprzednio zaliczona do przychodów należnych, a nieściągalność należności została uprawdopodobniona na podstawie przepisów podatkowych (art. 23 ust. 1 pkt 21 updog i art. 16 ust. 1 pkt 26a updog).

Odpisy aktualizujące wartość należności mogą być zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, jeżeli będą spełnione następujące warunki:

- należność została wcześniej zaliczona do przychodów należnych,
- odpis aktualizujący został dokonany w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.),
- nieściągalność należności została uprawdopodobniona w sposób przewidziany w art. 23 ust. 3 updog lub art. 16 ust. 2a pkt 1 updog.

Uwaga: Odpis aktualizujący należność ma charakter tymczasowy. Figuruje on bowiem w księgach rachunkowych do czasu ustania przyczyn, dla których został utworzony (uregulowania należności przez dłużnika), uznania należności za nieściągalną, jej umorzenia lub przedawnienia.

Ustawa o rachunkowości przewiduje konieczność dokonywania odpisów aktualizujących w przypadkach przewidzianych w art. 35b ust. 1 tej ustawy. Otóż wartość należności aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego, w odniesieniu do:

- należności od dłużników postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości
  - do wysokości należności nieobjętej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności, zgłoszonej likwidatorowi lub sędziemu komisarzowi w postępowaniu upadłościowym,
- należności od dłużników w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego – w pełnej wysokości należności,
- należności kwestionowanych przez dłużników oraz z których zapłatą dłużnik zalega, a według oceny sytuacji majątkowej i finansowej dłużnika spłata należności w umownej kwocie nie jest prawdopodobna – do wysokości niepokrytej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności,

- należności stanowiących równowartość kwot podwyższających należności, w stosunku do których uprzednio dokonano odpisu aktualizującego – w wysokości tych kwot, do czasu ich otrzymania lub odpisania,
- należności przeterminowanych lub nieprzeterminowanych o znacznym stopniu prawdopodobieństwa nieściągalności, w przypadkach uzasadnionych rodzajem prowadzonej działalności lub strukturą odbiorców – w wysokości wiarygodnie oszacowanej kwoty odpisu, w tym także ogólnego, na nieściągalne należności.

Nie tworzy się odpisu aktualizującego w stosunku do należności, która uległa przedawnieniu, została umorzona lub została uznana za nieściągalną.

Odpis aktualizujący wartość należności może zostać zaliczony do kosztów uzyskania przychodów również przez podatnika prowadzącego podatkową księgę przychodów i rozchodów – o ile dana wierzytelność nie uległa przedawnieniu i zostały spełnione warunki określone w art. 23 ust. 1 pkt 21 updof.

2.2. Uprawdopodobnienie nieściągalności

Stosownie do art. 23 ust. 3 updof i art. 16 ust. 2a pkt 1 updof, nieściągalność wierzytelności uznaje się za uprawdopodobnioną, w szczególności gdy:

- dłużnik został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej, postawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jego upadłość obejmująca likwidację majątku (lub dłużnik zmarł – dotyczy tylko podatników podatku dochodowego od osób prawnych), albo
- zostało wszczęte postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego lub na wniosek dłużnika zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, albo
- wierzytelność została zasądzona prawomocnym orzeczeniem sądu i skierowana na drogę postępowania egzekucyjnego, albo
- wierzytelność jest kwestionowana przez dłużnika, na drodze powództwa sądowego.

Katalog tych zdarzeń ma charakter otwarty, a zatem w obrocie gospodarczym mogą wystąpić inne sytuacje uzasadniające uznanie, że dana wierzytelność jest nieściągalna. Organy podatkowe uznają, że nieściągalność wierzytelności będzie uprawdopodobniona w przypadkach określonych w powołanych przepisach oraz gdy przesłanki uprawdopodobnienia będą miały charakter przesłanek o znaczeniu prawnym równorzędnym w stosunku do wskazanych w tych przepisach.

2.3. W jakiej kwocie koszt?

Należy pamiętać, że kosztem uzyskania przychodu są odpisy aktualizujące tylko od tej części należności, która była uprzednio zaliczona do przychodów należnych, a jej nieściągalność została należycie uprawdopodobniona.

Na ogół kosztem podatkowym będzie jedynie wartość netto nieściągalnej wierzytelności, z uwagi na to, że VAT należny nie jest przychodem należnym (art. 14 ust. 1 updof i art. 12 ust. 4 pkt 9 updof).

Jak stwierdził WSA w Bydgoszczy w wyroku z 9 sierpnia 2013 r., sygn. akt I SA/Wr 1004/13 (orzeczenie nieprawomocne): „*Skoro podatek od towarów i usług zawarty w wie-*

---

rzytelności z tytułu sprzedaży opodatkowanej tym podatkiem nie stanowi przychodu w rozumieniu art. 12 ust. 4 pkt 9 u.p.d.o.p., to nie może on stanowić kosztu w razie uznania tejże wierzytelności za nieściągalną, na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a) u.p.d.o.p.”.

Przykład

Podatnik prowadzący działalność gospodarczą sprzedał w styczniu 2015 r. towar kontrahentowi na kwotę 12.300 zł (netto 10.000 zł + VAT 2.300 zł), wykazując w tym miesiącu w przychodach z działalności gospodarczej kwotę 10.000 zł. Kontrahent nie zapłacił tej należności.

W listopadzie 2015 r. podatnik otrzymał informację, że dłużnik został postawiony w stan likwidacji. W tym samym miesiącu podatnik utworzył odpis aktualizujący wartość tej należności na kwotę 10.000 zł i zaliczył go do kosztów uzyskania przychodów.

Kosztem podatkowym nie będzie np. odpis aktualizujący wartość należności z tytułu odsetek od nieściągalnej wierzytelności, ponieważ naliczone odsetki, stosownie do art. 14 ust. 3 pkt 2 updog oraz art. 12 ust. 4 pkt 2 updog nie stanowią przychodu. Są przychodem dopiero w dacie ich otrzymania. Zatem odpisy aktualizujące należności z tytułu odsetek jako niedotyczące należności rozpoznanych uprzednio jako przychody należne nie mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Kosztem uzyskania przychodów nie może być również odpis aktualizujący wartość należności z tytułu naliczonej dłużnikowi kary umownej, gdyż także w tym przypadku momentem uzyskania przychodu jest data faktycznego otrzymania kary przez podatnika (przychód ten ustala się na podstawie art. 14 ust. 1i updog i art. 12 ust. 3e updog).

2.4. Rozwiązanie odpisu aktualizującego

Konstrukcja podatkowego rozliczania odpisów aktualizujących wartości należności wskazuje, że zaliczenie odpisu do kosztów podatkowych ma charakter przejściowy. Gdy bowiem dojdzie np. do przedawnienia wierzytelności, podatnik musi wartość dokonanego odpisu zaliczyć do przychodów. Należy więc dążyć do odzyskania zagrożonej nieściągalnością wierzytelności, tak aby nie doprowadzić do jej całkowitej utraty na skutek przedawnienia.

Inne przyczyny rozwiązania odpisów aktualizujących to np. uznanie wierzytelności za nieściągalną, otrzymanie zapłaty (wyegzekwowanie wierzytelności), umorzenie wierzytelności. Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tych powodów oznacza powstanie przychodu z działalności gospodarczej.

Przedawnienie

Stosownie do art. 14 ust. 2 pkt 7b updog i art. 12 ust. 1 pkt 4d updog, wartość przedawnionej wierzytelności w tej części, od której dokonano odpisu aktualizującego i zaliczono do kosztów podatkowych, będzie przychodem podatkowym. Jednocześnie wierzytelność odpisana jako przedawniona na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 17 updog i art. 16 ust. 1 pkt 20 updog nie będzie kosztem uzyskania przychodu.

Zasadą jest, że jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, to termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi trzy lata (art. 118 K.c.). Od tej ogólnej zasady istnieje jednak szereg wyjątków zawartych w przepisach szczególnych. Jeden z nich odnosi się do roszczeń z tytułu sprzedaży dokonanej w za-

kresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy. Takie roszczenia przedawniają się z upływem lat dwóch (art. 554 K.c.). Podobnie roszczenia z umowy o dzieło przedawniają się z upływem lat dwóch od dnia oddania dzieła, a jeżeli dzieło nie zostało oddane – od dnia, w którym zgodnie z treścią umowy miało być oddane (art. 646 K.c.).

Rok wyznaczył ustawodawca osobie, chcącej dochodzić swoich roszczeń z tytułu umowy przewozu rzeczy (art. 792 K.c.).

Momentem od którego liczymy bieg przedawnienia jest dzień, w którym wierzytelność stała się wymagalna – czyli od daty upływu terminu płatności określonej na fakturze bądź w umowie, wynika to z art. 120 K.c.

Przerwanie biegu przedawniania możliwe jest na trzy sposoby, tj. poprzez:

- 1) każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia,
- 2) uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje,
- 3) wszczęcie mediacji.

Uznanie wierzytelności za nieściągalną

Uznanie wierzytelności za nieściągalną, w przypadku gdy wcześniej dokonano odpisu aktualizującego wartość należności i zaliczono go do kosztów uzyskania przychodów, skutkuje powstaniem przychodu (art. 14 ust. 2 pkt 7b updof i art. 12 ust. 1 pkt 4d updop), ale jednocześnie wartość tej wierzytelności jest kosztem podatkowym (art. 23 ust. 1 pkt 20 updof i art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a updop).

Splata wierzytelności

Otrzymanie zapłaty od dłużnika lub odzyskanie należności w drodze egzekucji oznacza, że równowartość utworzonego odpisu zaliczonego w tej kwocie do kosztów podatkowych stanie się przychodem z pozarolniczej działalności gospodarczej, podlegającym opodatkowaniu zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 7c updof i art. 12 ust. 1 pkt 4e updop.

Umorzenie długu

Do umorzenia wierzytelności dochodzi, gdy wierzyciel zwolni dłużnika z długu, a dłużnik to zwolnienie przyjmie (art. 508 K.c.). W razie złożenia zgodnych oświadczeń przez wierzyciela i dłużnika o umorzeniu wierzytelności, podatnik (wierzyciel) jest zobowiązany zaliczyć równowartość dokonanego odpisu aktualizującego do przychodów podatkowych (art. 14 ust. 2 pkt 7b updof i art. 12 ust. 1 pkt 4d updop). Jednocześnie, na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 41 updof oraz art. 16 ust. 1 pkt 44 updop, podatnik może kwotę umorzonych wierzytelności zarachowanych do przychodów należnych zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów.

2.5. Odpis aktualizujący w podatkowej księdze

W podatkowej księdze odpis aktualizujący wartość należności podatnik wykazuje w kolumnie 13 „pozostałe wydatki” na podstawie sporządzonego przez siebie dowodu spełniającego wymogi przewidziane w § 12 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1037). W dowodzie tym należy zawrzeć w szczególności:

- wysokość odpisu aktualizującego,

- określenie wierzytelności, na którą utworzono odpis, z podaniem jej kwoty netto, numeru i daty faktury,
- dane kontrahenta (dłużnika),
- uzasadnienie (podstawę) utworzenia odpisu,
- datę i podpis podatnika.

Przy ustalaniu wysokości odpisu aktualizującego trzeba mieć na uwadze, że wierzytelność jest kosztem uzyskania przychodów tylko w kwocie, jaka uprzednio została zaliczona do przychodów. W przypadku zatem gdy przychodem ze sprzedaży towarów lub usług jest wartość netto, to koszt podatkowy stanowi odpis aktualizujący uwzględniający wartość netto niezapłaconej należności.

Zaliczenie odpisu aktualizującego wartość należności do kosztów podatkowych ma charakter przejściowy. Dalsze skutki podatkowe zależą od działań podatnika dotyczących niezapłaconej należności.

W przypadku ustania przyczyn, dla których odpis został dokonany, stosownie do art. 14 ust. 2 pkt 7c updof podatnik obowiązany jest ująć równowartość tego odpisu, uprzednio zaliczonego do kosztów uzyskania przychodów, w przychodach z działalności. Podatnik stosuje się do dyspozycji tego przepisu, gdy kontrahent ureguje całość lub część należności.

Ponadto u podatnika przychód z działalności gospodarczej stanowi równowartość odpisów aktualizujących ujętych uprzednio do kosztów uzyskania przychodów, gdy objęte tymi odpisami wierzytelności:

- ulegną przedawnieniu,
- zostaną umorzone lub
- będą uznane za nieściągalne, których nieściągalność zostanie udokumentowana w sposób określony w art. 23 ust. 2 updof.

Tak wynika z art. 14 ust. 2 pkt 7b updof.

Na dzień umorzenia wierzytelności lub udokumentowania ich nieściągalności, podatnik może takie wierzytelności ująć do kosztów uzyskania przychodów. Tak stanowi odpowiednio art. 23 ust. 1 pkt 41 i 20 updof. Nie są natomiast kosztami uzyskania przychodu wierzytelności przedawnione. Podstawą ich wykluczenia z kosztów jest art. 23 ust. 1 pkt 17 updof.

Tak więc w podatkowej księdze wykazuje się:

- przychód rozpoznawany na dzień ustania przyczyn, dla których odpis aktualizujący został dokonany bądź przedawnienia, umorzenia lub uznania za nieściągalną wierzytelności objętej odpisem – w kolumnie 8 „pozostałe przychody”,
- koszty podatkowe powstałe w związku z umorzeniem lub uznaniem wierzytelności za nieściągalną – w kolumnie 13 „pozostałe wydatki”.

3. Nowelizacja ustaw o podatku dochodowym w zakresie przepisów dotyczących nieściągalnych wierzytelności

W niniejszym opracowaniu powołano przepisy w aktualnym brzmieniu. Od 1 stycznia 2016 r. niektóre z powołanych przepisów otrzymają nowe brzmienie nadane ustawą z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978 ze zm.) i ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych... (Dz. U. poz. 1259). W tabeli zaprezentowano zmiany w wybranych przepisach ustawy o PIT oraz ustawy o CIT dotyczących omawianych zagadnień z zakresu rozliczania nieściągalnych wierzytelności.

Zmiany w przepisach ustawy o PIT

Przepisy w obecnym brzmieniu	Przepisy w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 r.
art. 5a pkt 37	
-	Ilekróć w ustawie jest mowa o postępowaniu restrukturyzacyjnym – oznacza to postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978)
art. 14 ust. 3 pkt 6	
Do przychodów, o których mowa w ust. 1 i 2, nie zalicza się kwoty stanowiącej równowartość umorzonych zobowiązań, w tym także umorzonych pożyczek (kredytów), jeżeli umorzenie zobowiązań jest związane z postępowaniem upadłościowym z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego ;	Do przychodów, o których mowa w ust. 1 i 2, nie zalicza się kwoty stanowiącej równowartość umorzonych zobowiązań, w tym także umorzonych pożyczek (kredytów), jeżeli umorzenie zobowiązań jest związane z postępowaniem restrukturyzacyjnym lub postępowaniem upadłościowym ;
art. 23 ust. 1 pkt 40	
Nie uważa się za koszty uzyskania przychodów umorzonych pożyczek, jeżeli ich umorzenie nie jest związane z postępowaniem upadłościowym z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego ;	Nie uważa się za koszty uzyskania przychodów umorzonych pożyczek, jeżeli ich umorzenie nie jest związane z postępowaniem restrukturyzacyjnym lub postępowaniem upadłościowym ;
art. 23 ust. 2 pkt 2	
Za wierzytelności, o których mowa w ust. 1 pkt 20, uważa się te wierzytelności, których nieściągalność została udokumentowana postanowieniem sądu o: a) oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku , gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub b) umorzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku , gdy zachodzi okoliczność, o której mowa w lit. a, lub c) ukończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku , albo	Za wierzytelności, o których mowa w ust. 1 pkt 20, uważa się te wierzytelności, których nieściągalność została udokumentowana postanowieniem sądu o: a) oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub wystarcza jedynie na zaspokojenie tych kosztów , lub b) umorzeniu postępowania upadłościowego, jeżeli zachodzi okoliczność, o której mowa w lit. a, lub c) zakończeniu postępowania upadłościowego, albo
art. 23 ust. 3 pkt 1 i 2	
Nieściągalność wierzytelności, w przypadku określonym w ust. 1 pkt 21, uznaje się za uprawdopodobnioną, w szczególności gdy: 1) dłużnik został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej, postawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jego upadłość obejmująca likwidację majątku albo 2) zostało wszczęte postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego lub na wniosek dłużnika zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, albo	Nieściągalność wierzytelności, w przypadku określonym w ust. 1 pkt 21, uznaje się za uprawdopodobnioną, w szczególności gdy: 1) dłużnik zmarł , został wykreślony z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej , postawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jego upadłość albo 2) zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub został złożony wniosek o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne , lub zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, albo

Zmiany w przepisach ustawy o CIT

Przepisy w obecnym brzmieniu	Przepisy w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 r.
art. 4a pkt 5a	
–	Ileokroć w ustawie jest mowa o postępowaniu restrukturyzacyjnym – oznacza to postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978)
art. 12 ust. 4 pkt 8 lit. b	
Do przychodów nie zalicza się kwot stanowiących równoważność umorzonych zobowiązań, w tym także z tytułu pożyczek (kredytów), jeżeli umorzenie zobowiązań jest związane z postępowaniem upadłościowym z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego , lub	Do przychodów nie zalicza się kwot stanowiących równoważność umorzonych zobowiązań, w tym także z tytułu pożyczek (kredytów), jeżeli umorzenie zobowiązań jest związane z postępowaniem restrukturyzacyjnym, postępowaniem upadłościowym lub
art. 16 ust. 1 pkt 43 lit. b	
Nie uważa się za koszty uzyskania przychodów umorzonych kredytów (pożyczek) bankowych, jeżeli ich umorzenie nie jest związane z postępowaniem upadłościowym z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego , lub	Nie uważa się za koszty uzyskania przychodów umorzonych kredytów (pożyczek) bankowych, w tym nabytych wierzytelności banku hipotecznego , jeżeli ich umorzenie nie jest związane z postępowaniem restrukturyzacyjnym , lub
art. 16 ust. 2 pkt 2	
Za wierzytelności, o których mowa w ust. 1 pkt 25, uważa się te wierzytelności, których nieściągalność została udokumentowana postanowieniem sądu o: a) oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku , gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, lub b) umorzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku , gdy zachodzi okoliczność wymieniona pod lit. a, lub c) ukończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku , albo	Za wierzytelności, o których mowa w ust. 1 pkt 25, uważa się te wierzytelności, których nieściągalność została udokumentowana postanowieniem sądu o: a) oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub wystarcza jedynie na zaspokojenie tych kosztów , lub b) umorzeniu postępowania upadłościowego, jeżeli zachodzi okoliczność wymieniona w lit. a, lub c) zakończeniu postępowania upadłościowego, albo
art. 16 ust. 2a pkt 1 lit. a i b	
Nieściągalność wierzytelności uznaje się za prawdopodobną w przypadku określonym w ust. 1 pkt 26a, w szczególności jeżeli: a) dłużnik zmarł, został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej , postawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jego upadłość obejmująca likwidację majątku , albo b) zostało wszczęte postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego lub na wniosek dłużnika zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, albo	Nieściągalność wierzytelności uznaje się za prawdopodobną w przypadku określonym w ust. 1 pkt 26a, w szczególności jeżeli: a) dłużnik zmarł, został wykreślony z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej , postawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jego upadłość albo b) zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub został złożony wniosek o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne , lub zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, albo

art. 16 ust. 2a pkt 3 lit. b

Nieściągalność wierzytelności uznaje się za uprawdopodobnioną w przypadku określonym w ust. 1 pkt 26b, jeżeli zostało **wszczęte postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego**, lub

Nieściągalność wierzytelności uznaje się za uprawdopodobnioną w przypadku określonym w ust. 1 pkt 26b, jeżeli zostało **otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub został złożony wniosek o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne**, lub

Wyjaśnienie: Pogrubieniem zaznaczono najistotniejsze zmiany przepisów. W kolumnie pierwszej zaznaczono te z nich, które nie znalazły odzwierciedlenia w nowym brzmieniu przepisu. Natomiast w kolumnie drugiej nowe brzmienie przepisu.

II. ZAGADNIENIA PROBLEMOWE

1. Umorzenie postępowania egzekucyjnego

Spółka posiada niezapłaconą należność, którą skierowała do egzekucji komorniczej. W tym roku otrzymała postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Komornik umorzył postępowanie, ponieważ koszty egzekucyjne przewyższały wartość egzekwowanej sumy. Czy spółka może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów wspomnianą należność?

 Spółka może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów wspomnianą należność, o ile uznała, że postanowienie wydane przez komornika z przyczyn, o których mowa w pytaniu odpowiada stanowi faktycznemu.

Postanowienie o nieściągalności, uznane przez wierzyciela jako odpowiadające stanowi faktycznemu, wydane przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego może być podstawą do zaliczenia w ciężar kosztów uzyskania przychodów nieściągalnej wierzytelności (art. 23 ust. 2 pkt 1 updof i art. 16 ust. 2 pkt 1 updop). Należy przy tym pamiętać, że prawo do zaliczenia do kosztów podatkowych nieściągalnych wierzytelności dotyczy należności, które wcześniej stanowiły przychód należny i nie są przedawnione.

Przepisy ustawy o PIT i ustawy o CIT stanowią o „postanowieniu o nieściągalności”. Tymczasem akty prawne regulujące kwestię egzekucji wierzytelności nie posługują się takim pojęciem. Przyjmuje się jednak, że pod pojęciem postanowienia o nieściągalności należy rozumieć postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, którego podstawą było stwierdzenie nieistnienia majątku dłużnika, z którego wierzytelność mogła być zaspokojona. Wprawdzie odrębne przepisy określają również inne podstawy umorzenia postępowania egzekucyjnego, jednak podatnik może dowodzić nieściągalność wierzytelności tylko w oparciu o takie postanowienie, z treści którego wynika ustalenie faktu braku majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzytelności. Za postanowienie takie można uznać postanowienie o umorzeniu postępowania dokonane w trybie art. 824 § 1 pkt 3 Kodeksu postępowania cywilnego. W myśl tego przepisu, postępowanie egzekucyjne umarza się w całości lub w części z urzędu, jeżeli jest oczywiste, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyj-

nych. Z tego postanowienia wynika, że dłużnik nie ma majątku, z którego mogłaby być egzekwowana należność. Posiadanie takiego dokumentu daje podatnikowi możliwość zaliczenia wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów.

Z kolei postanowieniem o nieściągalności nie będzie przykładowo postanowienie:

- umarzające egzekucję z przyczyn formalnych,
- w którym stwierdzono niemożność egzekucji, lecz z innych powodów niż brak majątku dłużnika.

Podstawą do zaliczenia w ciężar kosztów uzyskania przychodów wierzytelności nieściągalnej nie może być postanowienie o umorzeniu postępowania oraz inne postanowienie organu egzekucyjnego, z treści którego nie wynika jednoznacznie, że podstawą nieściągalności wierzytelności jest brak majątku dłużnika na zaspokojenie tej wierzytelności.

Udokumentowanie nieściągalności wierzytelności oprócz stosownego postanowienia o nieściągalności wierzytelności wskutek braku majątku dłużnika wymaga również, by podatnik uznał, że wynikający z tego postanowienia stan faktyczny jest zgodny z rzeczywistością. Stanowisko to zostało potwierdzone przez NSA w wyroku z 8 maja 2013 r., sygn. akt II FSK 1904/11 (patrz str. 35).

Należy wspomnieć, że dokumentem pozwalającym uznać całą wierzytelność za koszt uzyskania przychodu, może być postanowienie o nieściągalności części wierzytelności. Dyrektor Izby Skarbowej w Poznaniu w interpretacji indywidualnej z 17 marca 2015 r., nr ILPB3/423-671/14-2/EK, uznał, że postanowienie wydane przez komornika sądowego o nieściągalności części danej wierzytelności (z danej faktury) od danego kontrahenta-dłużnika, wydane na podstawie sądowego nakazu zapłaty obejmującego również tylko część tej wierzytelności, uznane przez spółkę jako odpowiadające stanowi faktycznemu, będzie dokumentowało nieściągalność części kwoty tej wierzytelności od tego dłużnika, umożliwiając podatnikowi ujęcie części kwoty netto tej wierzytelności w jego kosztach uzyskania przychodów (pod warunkiem, że cała wierzytelność zarachowana została wcześniej jako przychód należny i wierzytelność ta nie uległa przedawnieniu).

W analizowanym przypadku, aby nieściągalność wierzytelności była udokumentowana w sposób wymagany przez art. 23 ust. 2 pkt 1 updof i art. 16 ust. 2 pkt 1 updop, konieczne jest łączne spełnienie dwóch warunków:

- 1) posiadanie postanowienia o nieściągalności – ten warunek został spełniony,
- 2) uznanie przez wierzyciela, że postanowienie takie odpowiada stanowi faktycznemu – spółka musi we własnym zakresie ocenić czy także ten warunek jest spełniony.

2. Nieściągalna wierzytelność u podatnika opłacającego ryczałt od przychodów ewidencjonowanych

Jestem opodatkowany ryczałtem ewidencjonowanym. Mam trudności z wyegzekwowaniem należności od dłużnika. Jej nieściągalność udokumentowałem protokołem, z którego wynika, że koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem tej należności będą wyższe od jej kwoty. Czy w tej sytuacji należność tę mogę odliczyć od przychodów ewidencjonowanych?

 Podatnik nie będzie mógł kwoty nieściągalnej należności odliczyć od przychodów.

Zaliczenie należności nieściągalnych do kosztów uzyskania przychodów możliwe jest u podatników (osób fizycznych) opłacających podatek według skali podatkowej lub podatek

liniowy, którzy podatek obliczają od dochodu, tj. przychodu pomniejszonego o koszty uzyskania przychodów. Inaczej jest u podatników płacących podatek w formie ryczałtu ewidencjonowanego. Podatnicy ci bowiem nie pomniejszają przychodów o koszty ich uzyskania. Ryczałtowiec nie może więc pomniejszyć przychodu o należności nieściągalne.

Aby nieściągalne wierzytelności pomniejszały u ryczałtowca przychody, ustawodawca musiałby dać temu wyraz w odpowiednim sformułowaniu przepisów ustawy o ryczałtowym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 1998 r. nr 144, poz. 930 ze zm.). Takich zapisów jednak tam nie znajdziemy.

Nieotrzymanie zapłaty za wykonaną usługę lub sprzedany towar nie może mieć wpływu na sytuację podatkową przedsiębiorcy opodatkowanego ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Nie ma przy tym znaczenia, że przedsiębiorca udokumentuje nieściągalność wierzytelności.

3. Jak wiarygodnie określić koszty dochodzenia wierzytelności?

Spółka z o.o. zamierza odpisywać jako nieściągalne należności wynikające ze świadczenia usług na rzecz swoich klientów. Odpisane należności będzie zaliczać do kosztów uzyskania przychodów, dokumentując ich nieściągalność sporządzonym przez siebie protokołem stwierdzającym, że przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem poszczególnych wierzytelności byłyby równe albo wyższe od ich kwot. Czy do kosztów procesowych i egzekucyjnych związanych z dochodzeniem wierzytelności należy zaliczyć koszty wynagrodzenia kancelarii prawnej z tytułu obsługi procesu windykacyjnego, ustalone na podstawie ceny stosowanej przez kancelarię, z której usług korzystać będzie spółka, za przedmiotową usługę?

 Podatnik musi wiarygodnie określić koszty dochodzenia wierzytelności. Bezpiecznym rozwiązaniem jest przyjęcie kosztów wynagrodzenia obsługi kancelarii prawnej (adwokata lub radcy prawnego) w wysokości minimalnego wynagrodzenia, które wynika ze stosownych przepisów, a nie ceny, którą ustala wybrana przez spółkę kancelaria prawna.

Wśród dowodów dokumentujących nieściągalność wierzytelności ustawodawca wymienił również protokół sporządzany przez podatnika. W ten sposób można udokumentować tylko stosunkowo niewielkie kwoty wierzytelności.

Podatnik ma prawo zaliczyć nieściągalne wierzytelności w ciężar kosztów uzyskania przychodów, jeżeli przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne, udokumentowane protokołem sporządzonym przez niego, związane z dochodzeniem wierzytelności, byłyby równe albo wyższe od kwoty wierzytelności.

W protokole należy porównać wielkość wierzytelności z kosztami procesowymi i egzekucyjnymi. W tym celu podatnik powinien ustalić realne koszty procesowe i egzekucyjne, jakie musiałby ponieść w związku z dochodzeniem danej wierzytelności i sporządzić protokół. Przepisy podatkowe nie precyzują tych kosztów.

W interpretacji indywidualnej z 22 stycznia 2014 r., nr IPPB3/423-871/13-2/GJ Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie nie zaaprobował stanowiska wnioskodawcy (banku), który był zdania, że obliczając koszty związane z dochodzeniem wierzytelności, może uwzględnić

koszty zewnętrznych usług prawnych, które są wyższe niż minimalne (w rozumieniu przepisów szczególnych). Uzasadniając swoje stanowisko, organ ten stwierdził, że: „Im wyższe kwoty przewidywanych wydatków procesowych i egzekucyjnych zostaną przyjęte przez Bank, tym wyższy będzie limit pozwalający na zaliczenie do kosztów podatkowych wierzytelności nieściągalnych. Dlatego niezwykle ważne jest, aby limit ten nie był ustalany dowolnie, na podstawie wartości, które nie są skalkulowane w oparciu o stosowne przepisy”.

Stanowisko organu podatkowego znajduje potwierdzenie w orzecznictwie sądów administracyjnych. Przykładowo NSA w wyroku z 17 stycznia 2014 r., sygn. akt II FSK 239/12 stwierdził, że: „(...) przy wykładni pojęcia »kosztów procesowych i egzekucyjnych« zawartego w art. 16 ust. 2 pkt 3 u.p.d.o.p. należy odwoływać się do zasad określonych w kpc (Kodeksie postępowania cywilnego – przyp. autora). Pozwala to bowiem ujednoczyć zasady ustalania przewidywanych kosztów procesowych i egzekucyjnych eliminując element dowolności. Nie do zaakceptowania bowiem jest sytuacja, gdyby w zależności od cen stosowanych przez poszczególne kancelarie prawnicze w danym regionie Polski jedni podatnicy nieściągalne wierzytelności o tej samej wartości mogliby zaliczyć w koszty uzyskania przychodu, a inni nie. Mogą przecież także istnieć znaczne różnice w poziomie cen usług prawniczych nawet w tej samej miejscowości. Gdyby zatem bezrefleksyjnie zaaprobować stanowisko Skarżącej to mogłaby ona w sposób dowolny powołując się na stosowane ceny rynkowe w uproszczony sposób (protokół) odnosić w koszty nieściągalne wierzytelności”.

Kwestia obliczania ewentualnych kosztów procesowych i egzekucyjnych związanych z dochodzeniem wierzytelności została obszernie omówiona w interpretacji indywidualnej Ministra Finansów z 9 września 2015 r., nr DD10/033/316/RDX/14 (patrz str. 26).

4. Przedawniona wierzytelność

Należność z faktury przedawniła się. Jak dotąd nie dokonaliśmy odpisu aktualizującego, licząc, że kontrahent nam zapłaci. Niestety należność nie wpłynęła na nasze konto. Zgodnie z opinią prawnika możemy uznać ją za nieściągalną, ponieważ kwota należności nie jest duża. Czy możemy potraktować tę należność jako nieściągalną i zaliczyć ją do kosztów uzyskania przychodów w podatku dochodowym od osób prawnych?

 Przedawniona wierzytelność nie może zostać zaliczona do kosztów uzyskania przychodów.

Opinia, że wierzytelność można uznać za nieściągalną z powodu niedużej kwoty tej wierzytelności wyrażona została prawdopodobnie w oparciu o art. 16 ust. 2 pkt 3 updog. Powołany przepis stanowi, że za wierzytelności, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 25 updog (tj. wierzytelności nieściągalne), uważa się te wierzytelności, których nieściągalność została udokumentowana protokołem sporządzonym przez podatnika, stwierdzającym, że przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem wierzytelności byłyby równe albo wyższe od jej kwoty. Jeżeli prawidłowo sporządzone wyliczenia podatnika wskazują, że kwota niezbędna na dochodzenie i wyegzekwowanie wierzytelności będzie co najmniej równa kwocie tej wierzytelności, to potencjalnie istnieją możliwości zaliczenia jej do kosztów uzyskania przychodów, o ile wcześniej została zarachowana jako przychód należny. Jednak w analizowanej sprawie musimy wziąć pod uwagę treść art. 16 ust. 1 pkt 20 updog wskazującego, że nie uważa się za koszty uzyskania przychodów wierzytelności odpisanych jako przedaw-

nione. Ten ostatni przepis stoi na przeszkodzie temu, aby wierzytelność, na którą wskazuje podatnik, mogła zostać zaliczona do kosztów uzyskania przychodów.

5. Postanowienie sądu o umorzeniu postępowania upadłościowego

Spółka z o.o. posiada nieprzedawnioną należność. Dłużnikiem jest spółka z o.o. w upadłości likwidacyjnej. Ze względu na brak majątku niewypłacalnego dłużnika na prowadzenie postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku sąd wydał postanowienie o umorzeniu tego postępowania. Czy na podstawie tego postanowienia spółka ma prawo wartość netto tej należności zaliczyć do kosztów podatkowych? Jakie skutki podatkowe wystąpią, jeśli spółka podejmie próbę dochodzenia należności od osób fizycznych, które są członkami zarządu spółki będącej dłużnikiem?

☞ Na podstawie wymienionego postanowienia sądu, spółka może nieściągalną wierzytelność zaliczyć do kosztów podatkowych (w kwocie netto, tj. bez kwoty przypadającej na podatek VAT). Wyegzekwowane później kwoty od członków zarządu spółki będącej dłużnikiem będą stanowić przychód (również w kwocie netto).

Przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233 ze zm.) przewidują dwa sposoby prowadzenia postępowania upadłościowego:

- 1) postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu,
- 2) postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku.

Postanowienia wydane w drugim z wymienionych trybów prowadzenia postępowania upadłościowego, tj. w postępowaniu obejmującym likwidację majątku, stanowią uznany przez ustawodawcę sposób udokumentowania nieściągalności wierzytelności. Z art. 16 ust. 2 pkt 2 updop wynika bowiem, że wierzytelność uznaje się za nieściągalną, gdy została udokumentowana postanowieniem sądu o:

- 1) oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, lub
- 2) umorzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, lub
- 3) ukończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku.

Wspólną cechą pierwszych dwóch postanowień, które mogą świadczyć o nieściągalności wierzytelności, jest wymóg dotyczący majątku dłużnika. Z postanowienia powinno wynikać, że majątek ten jest niewystarczający, aby pokryć z niego koszty postępowania upadłościowego. Umorzenie postępowania upadłościowego z innych przyczyn nie będzie wywierało skutków podatkowych, tzn. nie będzie stanowiło podstawy do uznania wierzytelności za nieściągalną i zaliczenia jej do kosztów uzyskania przychodów.

Trzecim sposobem udokumentowania nieściągalności wierzytelności jest postanowienie o ukończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku. Natomiast nie uprawnia do zaliczenia wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów wydane przez sąd postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika (takie postanowienie może być podstawą do ujęcia w kosztach podatkowych odpisu aktualizującego wartość należności – art. 16 ust. 1 pkt 26a w związku z ust. 2a pkt 1 lit. a updop).

Nieściągalne wierzytelności zaliczane są do kosztów uzyskania przychodów w dacie łącznego spełnienia następujących warunków:

- odpisania wierzytelności jako nieściągalnej oraz
- udokumentowania nieściągalności wierzytelności.

W przedmiotowej sprawie spółka dysponuje postanowieniem sądu o umorzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, gdyż majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania. Oznacza to, że dysponuje dowodem na udokumentowanie nieściągalności należności. W tej sytuacji wartość tej należności spółka może zaliczyć (w kwocie netto) do kosztów uzyskania przychodów (art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a i ust. 2 pkt 2 lit. b updop).

Uznanie wierzytelności za nieściągalną i zaliczenie jej przez spółkę do kosztów podatkowych nie stoi na przeszkodzie, by spółka dochodziła swoich roszczeń od członków zarządu spółki będącej jej dłużnikiem. W przypadku wierzytelności uznanych za nieściągalne, otrzymanie zapłaty wierzytelności powoduje powstanie przychodu z tego tytułu na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 updop. Jeśli więc spółka zaliczy do kosztów uzyskania przychodów wartość wierzytelności w kwocie netto, to zapłata otrzymana od członka zarządu spółki będącej jej dłużnikiem będzie przychodem również w kwocie netto. Przychód z tego tytułu powstanie na dzień otrzymania środków pieniężnych (np. na dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy).

6. Skutki podatkowe przedawnienia wierzytelności, od której wartości dokonano odpisu aktualizującego

W związku z upadłością kontrahenta, zgłosiliśmy do sądu kwotę niezapłaconych nam przez tego kontrahenta należności, które uprzednio były zaliczone do przychodów podatkowych. Nieściągalność tych należności uznaliśmy za uprawdopodobnioną, wobec tego dokonaliśmy odpisów aktualizujących i zaliczyliśmy je do kosztów podatkowych. Kiedy nastąpi przedawnienie tych należności? Czy w przypadku ich przedawnienia musimy równowartość dokonanych odpisów aktualizujących zaliczyć do przychodów w CIT?

 W przypadku przedawnienia należności równowartość odpisów aktualizujących wartość tych należności odniesionych do kosztów uzyskania przychodów należy zaliczyć do przychodów. Szczegóły w dalszej części odpowiedzi.

Odpis aktualizujący jest kosztem podatkowym, jeżeli podatnik:

- zaliczył należność do przychodów podatkowych,
- uprawdopodobnił nieściągalność należności,
- dokonał zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości odpisu aktualizującego wartość należności.

Jeżeli jednak należność ulegnie przedawnieniu, to jej wartość, w tej części, od której dokonany odpis aktualizujący został zaliczony do kosztów podatkowych, jest przychodem (art. 12 ust. 1 pkt 4d updop).

Terminy przedawnienia roszczeń regulują przepisy Kodeksu cywilnego. Przykładowo dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej termin ten wynosi trzy lata (art. 118 K.c.), dla sprzedawcy z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie działalności jego przedsiębiorstwa – dwa lata (art. 554 K.c.).

Natomiast roszczenie stwierdzone m.in. prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem dziesięciu lat (art. 125 § 1 K.c.).

Należy jednak zaznaczyć, że bieg terminu przedawnienia ulega przerwaniu m.in. przez każdą czynność przed sądem przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia (art. 123 § 1 pkt 1 K.c.).

Z pytania wynika, że wierzytelność została zgłoszona do sądu. Takie zgłoszenie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym jest czynnością, która przerywa bieg terminu przedawnienia. Ponowny bieg terminu przedawnienia (dziesięcioletni, zgodnie z art. 125 K.c.) rozpoczyna się na nowo dopiero od uprawomocnienia się postanowienia o zakończeniu postępowania upadłościowego (art. 124 § 2 K.c.).

7. Rozwiązanie odpisu aktualizującego niezaliczonego do kosztów uzyskania przychodów

W 2006 r. spółka z o.o. utworzyła odpis aktualizujący wartość należności (uznanej za przychód podatkowy) i jednocześnie skierowała sprawę na drogę postępowania sądowego. Równowartości odpisu nie zaliczyła do kosztów uzyskania przychodów. W 2014 r. zlikwidowała odpis aktualizujący. W 2015 r. otrzymała znaczną część należności. Czy z tego tytułu w spółce powstanie przychód?

 Rozwiązanie odpisu aktualizującego niezaliczonego do kosztów uzyskania przychodów oraz otrzymanie zaległej kwoty jest neutralne podatkowo.

Z treści art. 35b ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.) wynika, że wartość należności aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego, w odniesieniu m.in. do należności, z których zapłatą dłużnik zalega, a według oceny sytuacji majątkowej i finansowej dłużnika spłata należności w umownej kwocie nie jest prawdopodobna – do wysokości niepokrytej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności.

Stosownie zaś do art. 16 ust. 1 pkt 26a updop, odpisy aktualizujące wartość należności, określone w ustawie o rachunkowości, są kosztem podatkowym w tej części należności, która była uprzednio zarachowana do przychodów należnych, pod warunkiem, że nieściągalność należności została uprawdopodobniona w sposób określony w art. 16 ust. 2a pkt 1 updop.

Natomiast w przypadku odzyskania należności, odpis aktualizujący ulega rozwiązaniu i jeżeli był zaliczony do kosztów podatkowych, to jego równowartość (w wysokości odniesionej do kosztów podatkowych) jest przychodem (art. 12 ust. 1 pkt 4e updop). Jeżeli jednak odpis nie obciążał kosztów podatkowych, to jego rozwiązanie jest neutralne podatkowo.

W opisanej sytuacji neutralne podatkowo jest także odzyskanie zaległej kwoty. Przychodem z działalności gospodarczej są bowiem kwoty należne, choćby nie zostały otrzymane (art. 12 ust. 3 updop). A za moment uzyskania takiego przychodu uważa się, co do zasady, dzień wydania rzeczy, zbycia prawa majątkowego lub wykonania usługi, albo częściowego wykonania usługi, nie później niż dzień wystawienia faktury albo uregulowania należności.

W związku z tym opodatkowanie wpłaconej przez dłużnika zaległej kwoty spowodowałoby podwójne opodatkowanie tego samego przychodu, który już w momencie gdy stał się należny, podlegał opodatkowaniu.

Przykład

Przypadek I

Spółka z o.o. we wrześniu 2013 r. sprzedała towar za kwotę 5.000 zł (netto). Kwotę tę zaliczyła do przychodów i opodatkowała. Kontrahent nie zapłacił za otrzymany towar. W marcu 2014 r. spółka zgodnie z przepisami o rachunkowości utworzyła odpis aktualizujący na tę należność w kwocie 6.150 zł (5.000 zł + 1.150 VAT), lecz nie ujęła go w kosztach uzyskania przychodów. W lipcu 2015 r. odpis rozwiązała, bowiem kontrahent uregulował należność. Rozwiązanie odpisu aktualizującego jest neutralne podatkowo, gdyż nie był on wcześniej zaliczony do kosztów uzyskania przychodów. Również uregulowana należność nie jest przychodem podatkowym, bowiem przychód z tego tytułu został już opodatkowany w momencie, gdy był należny.

Przypadek II

Przyjmujemy założenia jak w przypadku I, z tą różnicą, że spółka zgodnie z przepisami ustawy o CIT zaliczyła utworzony odpis aktualizujący do kosztów uzyskania przychodów. Zatem do celów podatkowych:

- we wrześniu 2013 r. powstał przychód należny w kwocie 5.000 zł,
- w marcu 2014 r. powstał koszt podatkowy (równowartość odpisu aktualizującego w kwocie należności netto) w wysokości 5.000 zł,
- w lipcu 2015 r. powstał przychód podatkowy (równowartość rozwiązanego odpisu aktualizującego zaliczonego do kosztów podatkowych) w kwocie 5.000 zł.

8. Umorzona wierzytelność jako koszt

Spółka jawna dokonała sprzedaży towarów na rzecz kontrahenta z Niemiec, wystawiając na tę okoliczność fakturę. Kwotę wynikającą z faktury zaewidencjonowała jako przychód należny. Kontrahent nie uregulował ciężącego na nim zobowiązania z tego tytułu. W związku z tym faktura została przekazana do firmy windykacyjnej. Dłużnik uchylał się od dokonania zapłaty. Po konsultacjach z firmą windykacyjną, spółka odstąpiła od dalszego postępowania windykacyjnego. Nie skierowała też sprawy do sądu, gdyż wiązałoby się to ze znacznymi kosztami, na które spółki obecnie nie stać. W efekcie umorzyła dług. Spółka nie posiada dokumentów, z których wynikałoby, że dłużnik wyraził zgodę na zwolnienie z długu. Czy umorzoną kwotę można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów? Należy zaznaczyć, że wierzytelność nie uległa jeszcze przedawnieniu.

☞ W sytuacji, o której mowa w pytaniu wierzytelność spółki nie została skutecznie umorzona, a więc jej wartość nie stanowi kosztów uzyskania przychodów.

Na podstawie art. 22 ust. 1 updof, kosztami uzyskania przychodów są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych w art. 23 updof.

Stosownie natomiast do art. 23 ust. 1 pkt 41 updof, nie uważa się za koszty uzyskania przychodów umorzonych wierzytelności, z wyjątkiem tych, które uprzednio na podstawie art. 14 updof zostały zarachowane jako przychody należne.

Z powołanego przepisu wynika, że o możliwości zaliczenia umorzonych wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów decydują dwa warunki, które muszą zostać spełnione łącznie, tj. wierzytelność musi:

- być wcześniej zarachowana, jako przychód należny,
- zostać umorzona.

Na podstawie art. 14 ust. 1 updof, za przychód z działalności gospodarczej uważa się kwoty należne, choćby nie zostały faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont. U podatników dokonujących sprzedaży towarów i usług opodatkowanych podatkiem od towarów i usług za przychód z tej sprzedaży uważa się przychód pomniejszony o należny podatek od towarów i usług.

Pierwszy z wymienionych warunków został spełniony, gdyż spółka na podstawie powołanego przepisu wartość należności wynikającej z wystawionej faktury zaliczyła do przychodów podatkowych. Odnośnie drugiego warunku trzeba rozstrzygnąć, kiedy następuje umorzenie wierzytelności.

Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych nie definiuje pojęcia umorzonej wierzytelności. Natomiast zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego wierzytelność jest prawem i nie ma przeszkód, aby wierzyciel mógł się zrzec tego prawa.

W oparciu o art. 508 K.c., zobowiązanie wygasa, gdy wierzyciel zwalnia dłużnika z długu, a dłużnik zwolnienie przyjmuje. Tak więc dla umorzenia wierzytelności konieczna jest zgoda dłużnika. Wierzytelność będzie umorzona dopiero wówczas, gdy wierzyciel uzyska od dłużnika informację, że przyjął on zwolnienie z długu. Dopiero wtedy taka wierzytelność może być zaliczona do kosztów podatkowych, oczywiście o ile nie nastąpiło jej przedawnienie. Wierzytelności przedawnionych nie zalicza się bowiem do kosztów uzyskania przychodów (art. 23 ust. 1 pkt 17 updof).

Z przedstawionego w pytaniu stanu faktycznego wynika, że spółka nie posiada dokumentów, z których wynikałoby, że dłużnik wyraził zgodę na umorzenie przedmiotowej wierzytelności. Jeżeli takiej zgody nie ma, to pomimo że wierzytelność została zaliczona do przychodów należnych w prowadzonej działalności gospodarczej, nie może ona stanowić kosztów podatkowych, gdyż nie doszło do umorzenia wierzytelności w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego. Takiego rozstrzygnięcia dokonał też w podobnej sprawie Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach w interpretacji indywidualnej z 11 lutego 2014 r., nr IBPBI/1/415-1103/13/BK.

9. Kiedy odpis aktualizujący może być kosztem?

Czy spółka z o.o. może zaliczyć do kosztów podatkowych odpis aktualizujący nieściągalną wierzytelność, jeżeli wyrok zasądający należność został wydany w roku poprzednim?

 Data wydania wyroku zasądającego należność nie ma wpływu na moment zaliczenia do kosztów podatkowych odpisu związanego z uprawdopodobnieniem nieściągalności wierzytelności.

Stosownie do treści art. 16 ust. 1 pkt 26a updof, zaliczeniu do kosztów uzyskania przychodów podlegają utworzone przez podatników, zgodnie z przepisami o rachunkowości, odpisy aktualizujące wartość należności uprzednio zaliczonych przez tych podatników do przychodów należnych, jeżeli wystąpią przesłanki do uznania istnienia prawdopodobieństwa nieściągalności tych należności (wierzytelności). Przykładowy katalog takich przesłanek ustawodawca zawarł w art. 16 ust. 2a pkt 1 updof. Wskazał w nim m.in. sytuację, w której

---

wierzytelność została potwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądu i skierowana na drogę postępowania egzekucyjnego. Należy zauważyć, że wydanie wyroku zasądzającego należność nie stanowi przesłanki uprawdopodobnienia nieściągalności. Aby uznać, że nieściągalność wierzytelności została uprawdopodobniona, wierzytelność ta musi zostać skierowana na drogę postępowania egzekucyjnego.

Przepisy podatkowe nie precyzują wprost, kiedy odpis aktualizujący należy zaliczyć do kosztów. W zasadzie wiąże się to z momentem zaistnienia zdarzeń uprawdopodobniających nieściągalność wierzytelności. Dopiero z tą chwilą podatnik ma możliwość odniesienia odpisów aktualizujących w ciężar kosztów uzyskania przychodów.

Z interpretacji indywidualnych wydanych przez organy podatkowe (np. interpretacje indywidualne Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 14 listopada 2013 r., nr ILPB3/423-384/13-2/PR i Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 21 lutego 2013 r., nr ITPB3/423-702/12/PS) wynika, że ich zdaniem koszt podatkowy w postaci odpisu aktualizującego powstaje w dacie łącznego spełnienia dwóch warunków:

- wierzytelność powinna być odpisana jako nieściągalna (powinien być dokonany odpowiedni zapis w ewidencji),
- nieściągalność wierzytelności powinna być uprawdopodobniona.

Gdy warunki te zostaną spełnione w różnych latach podatkowych, zaliczenie należności do kosztów uzyskania przychodów będzie możliwe w roku podatkowym, w którym spełniony zostanie drugi z warunków.

Zatem w stanie faktycznym, którego dotyczy pytanie, z dniem skierowania wierzytelności na drogę postępowania egzekucyjnego podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów odpis aktualizujący wartość należności (wierzytelności), jeżeli uprzednio należność tę – stosownie do treści art. 12 ust. 3 updop – zaliczył do przychodów należnych, i jeżeli na należność tę utworzył zgodnie z przepisami o rachunkowości odpis aktualizujący. Nie ma przy tym znaczenia termin, w jakim wyrok zasądzający tę wierzytelność został wydany.

10. Rozliczanie nieściągalnych wierzytelności o niskiej wartości

Prowadzę działalność w zakresie sprzedaży hurtowej żywności. Zdarza się, że małe hurtownie lub osoby prywatne nie płacą mi za otrzymany towar. Nie ma z nimi kontaktu, nie odbierają telefonów ani korespondencji. Prawdopodobnie zlikwidowały swoją działalność lub zmieniły adres zamieszkania. Kwoty długu wynoszą najczęściej kilkadziesiąt do kilkuset złotych. Kwoty wynikające z faktur były zaewidencjonowane jako przychód. Czy takie nieuregulowane wierzytelności można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów? Zaznaczamy, że w większości koszty procesowe i egzekucyjne związane z ich dochodzeniem byłyby wyższe od kwoty wierzytelności.

☞ Jeżeli przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem poszczególnych wierzytelności byłyby równe albo wyższe od kwoty danej wierzytelności, to podatnik na podstawie protokołu, sporządzonego w celu wykazania wysokości tych kosztów, może uznać te wierzytelności za nieściągalne i zaliczyć ich wartość (w kwocie uznanej uprzednio za przychód należny) do kosztów podatkowych.

Postawione pytanie sprowadza się do dokonania oceny czy wierzytelności, o których w nim mowa mogą zostać zaliczone do kategorii wierzytelności nieściągalnych.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 20 updof, nie uważa się za koszty uzyskania przychodów wierzytelności odpisanych jako nieściągalne, z wyjątkiem takich wierzytelności nieściągalnych, które uprzednio na podstawie art. 14 updof zostały zarachowane jako przychody należne i których nieściągalność została uprawdopodobniona.

W związku z tym trzeba zwrócić uwagę na treść art. 23 ust. 2 updof, a w opisanym przypadku w szczególności na pkt 3 tego przepisu stanowiący, że za wierzytelności, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 20 updof, uważa się te wierzytelności, których nieściągalność została udokumentowana protokołem sporządzonym przez podatnika, stwierdzającym, że przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem wierzytelności byłyby równe albo wyższe od jej kwoty. Uwzględniając te regulacje, należy stwierdzić, że przewidywane koszty takie np. jak koszty sądowe, koszty zastępstwa procesowego, wydatki związane ze stawiennictwem w sądzie świadków (dojazdy, zwrot utraconych zarobków), koszty zaliczki na ekspertyzy biegłych, koszty egzekucyjne, czy sporządzenia aktualnych dokumentów podatnika (np. odpis z KRS) niezbędnych dla celów procesu, poświadczenia notarialne itp. powinny być co najmniej równe wierzytelności, która ma być uznana za nieściągalną. Jeśli ten warunek zostanie spełniony, wówczas taka wierzytelność może zostać zaliczona do kosztów uzyskania przychodów na podstawie protokołu sporządzonego przez podatnika.

W przypadku gdy do wierzyciela zastosowanie mają przepis ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, to opisane kwestie regulują przepisy art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a i ust. 2 pkt 3 updop.

11. Odzyskanie należności uznanej wcześniej za nieściągalną

Spółka z o.o. dysponując postanowieniem komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego (w związku z brakiem majątku dłużnika), zaliczyła do kosztów uzyskania przychodów nieściągalną wierzytelność (w kwocie netto). Następnie dochodziła swoich roszczeń od członków zarządu spółki będącej dłużnikiem. Jeden z członków zarządu po przegraniu sprawy w sądzie zapłacił całą wartość należności (w kwocie brutto). Czy przychód podatkowy stanowi całą wartość otrzymanej należności?

 Nie. Zapłata otrzymana od członka zarządu będzie stanowić przychód w kwocie netto, tj. bez kwoty przypadającej na podatek VAT.

Wierzytelności odpisane jako nieściągalne mogą być zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, gdy uprzednio były zaliczone do przychodów należnych. Ponadto nieściągalność wierzytelności musi być udokumentowana w sposób określony w art. 16 ust. 2 updop (m.in. postanowieniem o nieściągalności, uznanym przez wierzyciela jako odpowiadającym stanowi faktycznemu, wydanym przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego). Takie warunki wynikają z art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a updop.

Odpisanie wierzytelności jako nieściągalnej nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania na gruncie cywilnoprawnym. Jeżeli egzekucja przeciwko spółce z o.o. okaże się bezskuteczna, możliwe jest dochodzenie roszczeń wobec członków zarządu. Stanowi o tym art. 299 § 1 Kodeksu spółek handlowych. Wynika z niego, że jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania.

W przypadku wierzytelności uznanych za nieściągalne, otrzymanie zapłaty wierzytelności powoduje powstanie przychodu z tego tytułu na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 updop. W myśl tego przepisu, przychodem dla celów ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych

---

jest m.in. wartość zwróconych wierzytelności, które uprzednio zostały odpisane jako nieściągalne i zaliczone do kosztów uzyskania przychodów. Oznacza to, że wierzytelność uznana wcześniej za nieściągalną będzie stanowić przychód podatkowy, w wartości zaliczonej wcześniej do kosztów uzyskania przychodów. W stanie faktycznym spółka zaliczyła do kosztów uzyskania przychodów wartość wierzytelności w kwocie netto. Wobec tego zapłata otrzymana od członka zarządu spółki będzie przychodem w kwocie netto. Przychód z tego tytułu powstanie na dzień otrzymania środków pieniężnych (np. na dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy). W razie zwrotu części wierzytelności, która została uprzednio odpisana jako nieściągalna, przychód również by powstał.

Przykład

Spółka z o.o. otrzymała postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego w związku z brakiem majątku dłużnika. Na tej podstawie uznała nieściągalną wierzytelność za koszt uzyskania przychodu. Do kosztów zaliczyła kwotę netto wierzytelności, tj. 10.000 zł (kwota ta była zaliczona do przychodów należnych).

W wyniku postępowań prowadzonych wobec członków zarządu roszczenia spółki w kwocie brutto 12.300 zł zostały zaspokojone. Odzyskaną wierzytelność w kwocie 10.000 zł spółka wykazała w przychodach podatkowych (na dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy). Podatek VAT należny w wysokości 2.300 zł nie stanowi przychodu podatkowego.

12. Odpis aktualizujący wartość zapasów wyrobów gotowych

Spółka z o.o. wycenia zapasy wyrobów gotowych według wartości nie wyższych niż cena sprzedaży netto. Jeżeli koszt wytworzenia wyrobów gotowych na dzień bilansowy jest wyższy od ceny sprzedaży netto, to spółka tworzy odpis aktualizujący. Według przepisów o rachunkowości naliczone z tego tytułu odpisy są zaliczane do pozostałych kosztów operacyjnych. Czy taki odpis aktualizujący będzie kosztem podatkowym?

 Odpis aktualizujący wartość zapasów wyrobów gotowych nie stanowi kosztu uzyskania przychodu.

Odpisy aktualizujące wartość należności podlegają wyłączeniu z kosztów podatkowych, na co wskazuje treść art. 16 ust. 1 pkt 26a updop. Od tej zasady przewidziano jednak wyjątek. Dotyczy on odpisów aktualizujących, określonych w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.), jeżeli:

- należności, na które dokonano odpisów aktualizujących były uprzednio zaliczone do przychodów należnych,
- nieściągalność wierzytelności została odpowiednio uprawdopodobniona.

Przepisy art. 16 ust. 2a pkt 1 updop wskazują przykładowe sposoby uprawdopodobnienia nieściągalności wierzytelności. Przepisy te stanowią, że nieściągalność wierzytelności uznaje się za uprawdopodobnioną, w szczególności gdy:

- dłużnik zmarł, został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej, postawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jego upadłość obejmująca likwidację majątku, albo

- zostało wszczęte postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego lub na wniosek dłużnika zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, albo
- wierzytelność została potwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądu i skierowana na drogę postępowania egzekucyjnego, albo
- wierzytelność jest kwestionowana przez dłużnika, na drodze powództwa sądowego.

Podany wykaz okoliczności uprawdopodobniających nieściągalność wierzytelności nie jest wyczerpujący. Przyjmuje się więc, że podatnicy mogą wykazać nieściągalność wierzytelności również w inny sposób, jednak dowody lub dokumenty muszą wskazywać na prawdopodobieństwo nieściągalności wierzytelności. Ponieważ tworzenie odpisu aktualizującego wartość zapasów wyrobów gotowych nie jest związane z takimi okolicznościami, więc taki odpis nie jest dla celów podatkowych kosztem uzyskania przychodów. Dopiero z chwilą sprzedaży (ewentualnie zużycia lub likwidacji) tych wyrobów będzie można do takich kosztów zaliczyć wartość wyrobów gotowych według rzeczywistych kosztów wytworzenia.

13. Dochodzenie należności bezpośrednio od członków zarządu spółki z o.o.

Spółka z o.o. A na drodze sądowej i egzekucyjnej dochodziła od dłużnika, którym jest spółka z o.o. B, należności za wykonane usługi. Komornik umorzył postępowanie egzekucyjne ze względu na brak majątku dłużnika. W tej sytuacji spółka A zdecydowała się dochodzić swoich wierzytelności od członków zarządu spółki B. Czy w takim przypadku spółka A ma możliwość zaliczyć do kosztów podatkowych kwoty wierzytelności posiadanych u dłużnika na dzień uzyskania postanowienia o nieściągalności?

 Potwierdzenie nieściągalności wierzytelności postanowieniem o nieściągalności, pozwala na ich ujęcie do kosztów podatkowych, o ile wcześniej były zarachowane do przychodów należnych.

Spółka z o.o. posiada własny majątek, którym odpowiada za zaciągnięte zobowiązania. Stanowi on dla wierzycieli gwarancję realizacji zobowiązań spółki. W praktyce jednak zdarzają się sytuacje, gdy wierzyciele nie mogą odzyskać swoich należności, bo majątek spółki nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich wierzytelności lub w ogóle brak jest majątku, z którego można je egzekwować. Kodeks spółek handlowych przewiduje więc możliwość pociągnięcia tych osób do odpowiedzialności za długi spółki. Z art. 299 § 1 K.s.h. wynika, że jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania.

Regulacje ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych pozwalają na uwzględnienie w kosztach podatkowych wierzytelności uznanych za nieściągalne bez względu na to, czy należności te są lub będą dochodzone od członków zarządu.

Możliwość zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów wierzytelności uznanych za nieściągalne wynika z art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a updop. Zależy to jednak od spełnienia następujących warunków:

- wierzytelność musi być wcześniej zaliczona do przychodów należnych,

– konieczne jest udokumentowanie nieściągalności wierzytelności w sposób określony w art. 16 ust. 2 updog.

Warunkiem uznania wierzytelności za nieściągalne, w myśl art. 16 ust. 2 pkt 1 updog, jest udokumentowanie ich nieściągalności postanowieniem o nieściągalności, uznanym przez wierzyciela jako odpowiadającym stanowi faktycznemu, wydanym przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego.

Spółka z o.o. będąca wierzycielem, korzystając z możliwości obciążenia kosztów uzyskania przychodów nieściągalnymi wierzytelnościami, kwoty ściągnięte od członków zarządu na pokrycie tych wierzytelności powinna wykazać w przychodach podatkowych. Gdyby jednak nie odniosła nieściągalnych wierzytelności do kosztów podatkowych (pomimo że ma do tego prawo), wówczas kwoty otrzymane od członków zarządu nie będą u niej przychodem podatkowym.

14. Wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty a uprawdopodobnienie nieściągalności wierzytelności

W ramach prowadzonej indywidualnie działalności gospodarczej zaliczyłem do przychodów kwotę należną z tytułu sprzedaży towarów. W związku z tym, że nabywca nie dokonał zapłaty, wystąpiłem przeciwko niemu z pozwem, w wyniku którego sąd wydał na moją rzecz nakaz zapłaty. W odniesieniu do tego nakazu, dłużnik wniósł sprzeciw. Z tytułu tej należności utworzony został odpis aktualizujący wartość należności. Czy odpis ten mogę zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów?

 Wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty nie jest przesłanką do uznania odpisu aktualizującego wartość należności za koszt uzyskania przychodu.

Stosownie do art. 23 ust. 1 pkt 21 updog, nie uważa się za koszty uzyskania przychodów odpisów aktualizujących. W tym samym przepisie zawarto wyjątek od zasady nieuznawania za koszt odpisów aktualizujących. Otóż kosztem uzyskania przychodów są odpisy aktualizujące wartość należności, określone w ustawie o rachunkowości. Są one kosztem podatkowym od tej części należności, która była uprzednio zaliczona na podstawie art. 14 updog do przychodów należnych, a ich nieściągalność została uprawdopodobniona na podstawie art. 23 ust. 3 updog. Z kolei według art. 23 ust. 3 pkt 4 updog, nieściągalność wierzytelności uznaje się za uprawdopodobnioną, w szczególności gdy wierzytelność jest kwestionowana przez dłużnika, na drodze powództwa sądowego.

Z przedstawionego stanu prawnego wynika, że kosztem uzyskania przychodów mógłby być odpis aktualizujący wartość należności, gdyby wierzytelność była zakwestionowana przez dłużnika na drodze powództwa sądowego. W zaprezentowanej sprawie dłużnik nie jest stroną, która wystąpiła z powództwem do sądu.

Złożenie sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym stanowi jedynie środek obrony dłużnika w procesie wytoczonym przez wierzyciela i nie pozwala na stwierdzenie, że to dłużnik kwestionuje wierzytelność na drodze powództwa sądowego. W takiej sytuacji odpis aktualizujący wartość należności nie może zostać zaliczony do kosztów uzyskania przychodów.

III. INTERPRETACJE I ORZECZNICTWO

1. Zasady obliczania przewidywanych kosztów procesowych i egzekucyjnych związanych z dochodzeniem wierzytelności

Za przewidywane koszty procesowe należy uznać całokształt możliwych do poniesienia przez wierzyciela kosztów, w tym wydatki na obsługę prawną, ale tylko takie, które odnoszą się do czynności prawnych niezbędnych do dochodzenia wierzytelności przed sądem, w wysokości ustalonej w oparciu o stosowne przepisy regulujące wysokość opłat pobieranych przez radców prawnych lub adwokatów za czynności wykonywane przez nich w postępowaniu sądowym.

Tak wynika z interpretacji indywidualnej Ministra Finansów z 9 września 2015 r., nr DD10/033/316/RDX/14 zmieniającej interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 21 stycznia 2009 r., nr ILPB3/423-694/08-3/DS.

Spółka zamierza odpisać jako nieściągalne należności o wartości nieprzekraczającej tysiąca złotych. Odpisane należności zamierza zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów, dokumentując ich nieściągalność protokołem, stwierdzającym, że przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem poszczególnych wierzytelności byłyby równe albo wyższe od ich kwot. Do kosztów uzyskania przychodów zamierza zaliczyć odpisane należności w części, w jakiej zostały one zarachowane jako przychody należne.

Zdaniem spółki dokumentując nieściągalność wierzytelności za pomocą protokołu, ma prawo uwzględnić w nim rynkowe wynagrodzenie kancelarii prawnej z tytułu obsługi procesu windykacyjnego, ustalone na podstawie cen stosowanych przez kancelarię. Dyrektor Izby Skarbowej w Poznaniu uznał stanowisko spółki za prawidłowe. Minister Finansów nie zgodził się jednak z tą interpretacją i zmienił ją z urzędu.

Zdaniem Ministra Finansów spółka powinna uwzględnić wydatki na obsługę prawną, ale tylko takie, które odnoszą się do czynności prawnych niezbędnych do dochodzenia wierzytelności przed sądem, w wysokości wynikającej z regulacji prawnych.

Minister Finansów wyjaśnił: *„Wśród sposobów udokumentowania nieściągalności wierzytelności, obok dokumentów wydanych przez organy państwa (sąd, organ postępowania egzekucyjnego) ustawodawca dopuścił możliwość potwierdzenia nieściągalności przez samego podatnika. Ograniczył jednak tę możliwość do najmniejszych wierzytelności, tj. takich których kwota jest równa bądź niższa od przewidywanych kosztów procesowych i egzekucyjnych związanych z jej dochodzeniem. Celem tej regulacji jest umożliwienie podatnikom zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów wierzytelności nieściągalnych, w stosunku do których koszty uzyskania dokumentów określonych w art. 16 ust. 2 pkt 1 i 2 updog przewyższałyby kwotę wierzytelności.*

W przypadku zaliczenia do kosztów nieściągalnej wierzytelności na podstawie protokołu, o którym mowa w art. 16 ust. 2 pkt 3 updog, decydujące znaczenie ma właściwe ustalenie limitu, który zależy od przewidywanych kosztów procesowych i egzekucyjnych związanych z dochodzeniem wierzytelności, do wysokości którego wartość wierzytelności odpisanej jako

nieściągalna, może zostać uznana za koszt uzyskania przychodu. Im wyższe kwoty przewidywanych wydatków procesowych i egzekucyjnych zostaną przyjęte przez podatnika, tym wyższy będzie limit pozwalający na zaliczenie do kosztów podatkowych wierzytelności nieściągalnych. Dlatego niezwykle ważne jest aby limit ten nie był ustalany dowolnie, na podstawie wartości, które nie są skalkulowane w oparciu o stosowne przepisy.

Jednocześnie należy wskazać, iż przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych nie zawierają definicji legalnej pojęcia »kosztów procesowych i egzekucyjnych«. Takiej definicji nie zawierają również inne akty prawne. Jednakże, biorąc pod uwagę literalne brzmienie art. 16 ust. 2 pkt 3 (updog – przyp. autora) nie można przyjąć, że pojęcie to powinno być interpretowane szeroko, w sposób pozwalający na uwzględnienie wszystkich potencjalnych wydatków związanych z dochodzeniem wierzytelności. Dlatego zasadnym jest odniesienie się wyłącznie do pojęć i stawek procesowych zawartych m.in. w:

- 1) art. 98 i 99 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (...), dalej: Kpc),
- 2) ustawie z (25 lipca 2005 r. – przyp. autora) o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (...),
- 3) ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (...),
- 4) rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...),
- 5) rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...).

W świetle powyższych przepisów za przewidywane koszty procesowe należy uznać całość kosztów możliwych do poniesienia przez wierzyciela kosztów, wynikających z przepisów Kpc, w związku z ewentualnym, procesowym dochodzeniem wierzytelności. Będą to zarówno koszty procesu, określone w art. 98 § 2 i 3 Kpc, jak i koszty egzekucyjne (przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań, w tym do postępowania egzekucyjnego, do którego mają odpowiednio zastosowanie przepisy art. 98 § 2 i 3 Kpc) oraz wszystkie inne wydatki związane bezpośrednio z ewentualnym procesem. Zgodnie z art. 98 § 2 Kpc do niezbędnych kosztów procesu prowadzonego przez stronę osobiście lub przez pełnomocnika, który nie jest adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym, zalicza się poniesione przez nią koszty sądowe, koszty przejazdów do sądu strony lub jej pełnomocnika oraz równowartość zarobku utraconego wskutek stawiennictwa w sądzie. Suma kosztów przejazdów i równowartość utraconego zarobku nie może przekraczać wynagrodzenia jednego adwokata wykonującego zawód w siedzibie sądu procesowego. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3). Wysokość kosztów sądowych, zasady zwrotu utraconego zarobku lub dochodu oraz kosztów stawiennictwa strony w sądzie, a także wynagrodzenie adwokata, radcy prawnego i rzecznika patentowego regulują odrębne przepisy (art. 98 § 4 Kpc).

Jednocześnie należy podkreślić, iż to podatnik powinien w przybliżeniu określić koszty, jakie musiałby ponieść, gdyby chciał dochodzić swoich należności na drodze sądowej. Należy uwzględnić wydatki na obsługę prawną, ale tylko takie, które odnoszą się do czynności prawnych niezbędnych do dochodzenia wierzytelności przed sądem, w wysokości wynikającej z ww. regulacji prawnych, tj. w oparciu o stosowne przepisy regulujące wysokość opłat pobieranych przez radców prawnych lub adwokatów za czynności wykonywane przez nich w postępowaniu sądowym”.

2. Udokumentowanie nieściągalności postanowieniem sądu ogłoszonym w Monitorze Sądowym i Gospodarczym

Spółka ma prawo zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów nieprzedawnione wierzytelności, które zostały odpisane jako nieściągalne, a uprzednio były zaliczone jako przychody należne, których nieściągalność zostanie udokumentowana ogłoszonymi w Monitorze Sądowym i Gospodarczym postanowieniami sądów o ukończeniu postępowania upadłościowego.

Tak wynika z interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 16 grudnia 2014 r., nr IBPBI/2/423-1123/14/AP.

Spółka złożyła wniosek o wydanie interpretacji przepisów prawa podatkowego dotyczącej podatku dochodowego od osób prawnych, w którym zwróciła się do organu podatkowego zapytaniem, czy na podstawie wydruku ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym w przedmiocie zakończenia postępowania upadłościowego, spółka może dokonać spisania nieprzedawnionej, uprzednio zaliczonej do przychodów podatkowych wierzytelności, do kosztów uzyskania przychodu?

W wydanej interpretacji organ podatkowy uznał, że spółka ma prawo zaliczyć do kosztów podatkowych nieściągalną wierzytelność udokumentowaną ogłoszonymi w Monitorze Sądowym i Gospodarczym postanowieniami sądu o ukończeniu postępowania upadłościowego.

W uzasadnieniu tej interpretacji czytamy: „*W myśl art. 16 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, za wierzytelności, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 25, uważa się te wierzytelności, których nieściągalność została udokumentowana:*

- 1) *postanowieniem o nieściągalności, uznanym przez wierzyciela jako odpowiadającym stanowi faktycznemu, wydanym przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego, albo*
- 2) *postanowieniem sądu o:*
  - a) *oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, lub*
  - b) *umorzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, gdy zachodzi okoliczność wymieniona pod lit. a, lub*
  - c) *ukończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, albo*
- 3) *protokołem sporządzonym przez podatnika, stwierdzającym, że przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem wierzytelności byłyby równe albo wyższe od jej kwoty.*

(...) Odnosząc powołane wyżej przepisy do przedstawionego we wniosku opisu zdarzenia przyszłego stwierdzić należy, że wydruk ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym jest wystarczającym dokumentem potwierdzającym nieściągalność wierzytelności. Reasumując, Spółka ma prawo zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów wierzytelności, które zostały odpisane jako nieściągalne, które nie są przedawnione, a uprzednio zostały zaliczone jako przychody należne, których nieściągalność zostanie udokumentowana ogłoszonymi w ww. publikatorze postanowieniami sądów o ukończeniu postępowania upadłościowego, gdyż będą spełnione przesłanki przewidziane w art. 16 ust. 1 pkt 25a, w związku z art. 16 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych”.

Spółka we wniosku o interpretację przepisów prawa podatkowego zadała też drugie pytanie. Mianowicie czy koszt uzyskania przychodu z tytułu nieściągalnej wierzytelności powinien być zaliczony do okresu, w którym uprawomocniło się wydane przez sąd postanowienie o zakończeniu postępowania upadłościowego, czy do okresu, w którym spółka udokumentowała tę nieściągalność? Jej zdaniem data uprawomocnienia się postanowienia sądu o ukończeniu postępowania upadłościowego nie ma istotnego znaczenia. Nieściągalna wierzytelność będzie stanowiła koszt uzyskania przychodu roku, w którym spółka dokona jej ewidencyjnego odpisania, tj. w roku, w którym wejdzie w posiadanie wydruku ogłoszenia z Monitora Sądowego i Gospodarczego o ukończeniu postępowania upadłościowego.

Organ podatkowy nie zgodził się ze stanowiskiem spółki. W interpretacji indywidualnej wydanej 16 grudnia 2014 r., nr IBPBI/2/423-1465/14/AP stwierdził: „*Potraktowanie nieściągalnej wierzytelności jako kosztów podatkowych powinno nastąpić w tym roku podatkowym, w którym wypełnione są wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 25 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, tj. nastąpiło podjęcie decyzji o spisaniu wierzytelności zarachowanej wcześniej jako przychód podatkowy oraz została udokumentowana jej nieściągalność, zgodnie z art. 16 ust. 2 ww. ustawy. Gdy warunki te zostaną spełnione w różnych latach podatkowych, zaliczenie wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów będzie możliwe w roku podatkowym, w którym spełniony zostanie drugi z warunków. W tym miejscu należy zauważyć, że nie można zgodzić się z Wnioskodawcą, że data uprawomocnienia postanowienia sądu nie ma znaczenia, bowiem nieściągalność wierzytelności nie może być udokumentowana nieprawomocnym postanowieniem sądu. Zatem, w niniejszej sprawie, zaliczenie wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów będzie możliwe w momencie, kiedy zostaną spełnione obie przesłanki zaliczenia nieściągalnej wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów, tj. dojdzie do uprawomocnienia postanowienia o ukończeniu postępowania upadłościowego oraz do spisania wierzytelności uprzednio zaliczonej do przychodów należnych jako nieściągalnej”.*

3. Moment zaliczenia do kosztów podatkowych odpisu aktualizującego

Odpisy aktualizujące należności zaliczane są do kosztów uzyskania przychodów w dacie łącznego spełnienia dwóch warunków, tj.:

- 1) musi być rachunkowo dokonany odpis aktualizujący wartość należności, oraz**
- 2) nieściągalność wierzytelności powinna być uprawdopodobniona.**

Gdy warunki te zostaną spełnione w różnych latach podatkowych, zaliczenie odpisu do kosztów uzyskania przychodów będzie możliwe w roku podatkowym, w którym spełniony zostanie drugi z warunków.

Tak wynika z interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 28 maja 2015 r., nr IBPBI/1/4511-272/15/JS.

Wnioskodawca (podatnik) jest osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą. Prowadzi podatkową księgę przychodów i rozchodów. W 2013 r. wykonywał na rzecz spółki X usługi. Za wykonane usługi wystawił faktury VAT. Kwoty z faktur ujął w podatkowej księdze, jako przychód należny do opodatkowania. Postanowieniem z 28 sierpnia 2013 r. sąd rejonowy ogłosił upadłość spółki X, obejmującą likwidację majątku upadłego i wezwał wierzycieli upadłego do zgłoszenia swoich wierzytelności na ręce sędziego komisarza. W związku

z tym, w październiku 2013 r. wnioskodawca zgłosił swoją wierzytelność względem upadłego wynikającą z niezapłaconych przez dłużnika faktur. Wnioskodawca nie utworzył jednak odpisu aktualizującego nieściągalną wierzytelność z uwagi na brak pewności, czy może tego dokonać, prowadząc podatkową księgę przychodów i rozchodów.

Podatnik zwrócił się do organu podatkowego z zapytaniem czy w opisanej sytuacji można w ciężar kosztów 2015 r. zaliczyć odpis aktualizacyjny dokonany w 2015 r. od nieściągalnej wierzytelności z uwagi na moment łącznego spełnienia przesłanek podatkowych (o których mowa w art. 23 ust. 3 updof – w zakresie uprawdopodobnienia nieściągalności), jak i rachunkowych (tj. dokonania odpisu aktualizującego z zachowaniem warunków określonych ustawą o rachunkowości) od tej części należności, która była uprzednio zaliczona do przychodów należnych?

W uzasadnieniu organ podatkowy wyjaśnił, że możliwość zaliczenia odpisów aktualizujących wartość należności do kosztów uzyskania przychodów uzależniona jest od łącznego spełnienia przesłanek podatkowych (o których mowa w art. 23 ust. 3 updof) jak i przesłanek rachunkowych (tj. dokonania odpisu aktualizującego z zachowaniem warunków określonych ustawą o rachunkowości), bez względu na rodzaj prowadzonych ksiąg.

W przedmiotowej sprawie spełnione zostały zarówno przesłanki podatkowe jak i rachunkowe, uzależniające zaliczenie odpisów aktualizujących należności do kosztów uzyskania przychodów.

Organ podatkowy zauważył, że nieściągalność wskazanych we wniosku wierzytelności została uprawdopodobniona zgodnie z art. 23 ust. 3 updof, bowiem została ogłoszona upadłość obejmująca likwidację majątku dłużnika. Odpis aktualizujący wartość należności wyszczególnionej w art. 35b ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.), uprzednio zaliczonej do przychodów należnych w rozumieniu art. 14 updof, dokonany został w 2015 r. Zatem odpis aktualizujący będzie stanowił koszt podatkowy w dacie łącznego spełnienia przesłanek podatkowych i rachunkowych (zaistnienia późniejszej), czyli w przedmiotowej sprawie w dacie dokonania odpisu, a więc w 2015 r.

W konsekwencji, stanowisko podatnika dotyczące możliwości zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów odpisów aktualizujących wartość należności nieściągalnych w 2015 r., organ podatkowy uznał za prawidłowe.

4. Odpis aktualizujący wartość wierzytelności z tytułu kaucji gwarancyjnej

Odpisu aktualizującego wartość wierzytelności z tytułu kaucji gwarancyjnej nie można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów.

Tak wynika z interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 29 lipca 2015 r., nr IBPB-1-1/4511-108/15/BK.

Wnioskodawca wykonywał dla spółki akcyjnej prace budowlane. Zgodnie z umową, spółka zatrzymała kaucję gwarancyjną. Część zatrzymanej kaucji powinna była zwrócić wnioskodawcy w grudniu 2011 r., a pozostałą część w grudniu 2014 r. Kwota stanowiąca równowartość kaucji została zaliczona do przychodów należnych w wartości netto, od której odprowadzono podatek dochodowy w 2011 r. W 2012 r. zostało podpisane przez obydwie strony porozumienie, na mocy którego ustalono wnioskodawcy karę umowną za opóźnienie

w zakończeniu prac objętych umową. W porozumieniu ustalono również, że kara ta zostanie skompensowana z kwotą należnej kaucji gwarancyjnej. W grudniu 2012 r. sąd rejonowy wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości spółki. Wnioskodawca powziął tę wiadomość z początkiem 2013 r. i w styczniu 2013 r. zgłosił wierzytelność do masy upadłości. Odpisu aktualizującego planował dokonać w ramach bilansu za 2014 r.

Wnioskodawca zwrócił się do organu podatkowego z zapytaniem, czy zatrzymana przez spółkę kaucja gwarancyjna (a dokładnie utworzony z tytułu tej wierzytelności odpis aktualizujący) po pomniejszeniu jej o nałożoną wnioskodawcy karę za opóźnienie prac, jest kosztem uzyskania przychodów w 2014 r.?

Organ podatkowy uznał, że odpisu aktualizującego wartość wierzytelności z tytułu kaucji gwarancyjnej nie można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów.

Kaucja gwarancyjna nie stanowi co do zasady definitywnego przysporzenia ani definitywnego kosztu, gdyż ma charakter zwrotny. Generalnie jest neutralna podatkowo.

Przedmiotowa wierzytelność z tytułu kaucji gwarancyjnej, nie dotyczy należności, która uprzednio zaliczona była do przychodów należnych wnioskodawcy na podstawie art. 14 ust. 1 updof. Wobec tego, odpis aktualizujący z tytułu tej kaucji, która została zgłoszona w postępowaniu upadłościowym, jako nie dotyczący należności rozpoznanej uprzednio jako przychód należny nie może zostać zaliczony do kosztów uzyskania przychodów na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 21 updof.

Nie można bowiem uznać, że okoliczność zaliczenia do przychodów należnych pierwotnej wierzytelności wynikającej z tytułu świadczonych przez wnioskodawcę usług budowlanych (wynagrodzenia), jest wystarczająca dla uznania, że odpowiednio wierzytelność wynikająca z kaucji gwarancyjnej była zaliczona przez wnioskodawcę do przychodów należnych. Wynika to z istoty instrumentu kaucji gwarancyjnej. Bez znaczenia w tej kwestii pozostaje okoliczność potrącenia kaucji z wynagrodzenia należnego wnioskodawcy, które było zaliczone do przychodów należnych.

5. Postanowienie sądu o ogłoszeniu upadłości dłużnika z możliwością zawarcia układu

Postanowienie sądu o ogłoszeniu upadłości dłużnika z możliwością zawarcia układu, jest niewystarczające do zaliczenia nieściągalnej wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów.

Tak wynika z interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 27 sierpnia 2014 r., nr IBPBI/1/415-596/14/JS.

Podatnik prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usług budowlanych. Kontrahent nie wywiązał się z płatności za zakupione usługi, mimo że podatnik kilkakrotnie monitował w sprawie zapłaty. W 2013 r. postanowieniem sądu ogłoszona została upadłość dłużnika z możliwością zawarcia układu i ustanowiony został zarząd własny upadłego co do całości majątku. Czy podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów wymienioną wierzytelność, jako wierzytelność nieściągalną?

Organ podatkowy stwierdził: „(...) nieściągalność wskazanej we wniosku wierzytelności, nie została udokumentowana w sposób przewidziany w art. 23 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Postanowienie sądu o ogłoszeniu upadłości dłużnika nie zostało bowiem wymienione w zamkniętym katalogu określającym rodzaje dokumentów, które

są niezbędne do tego, aby wierzytelność nieściągalna mogła zostać zaliczona do kosztów uzyskania przychodów. Wnioskodawca nie może zatem na tej podstawie zaliczyć przedmiotowej wierzytelności do kosztów uzyskania przychodu.

Na marginesie wskazać należy, że w niniejszej sprawie zostało wszczęte postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu, natomiast w przepisach dotyczących udokumentowania nieściągalności wierzytelności ustawodawca jednoznacznie wskazał na postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku. Celem obu postępowań jest spłata zadłużenia wobec wierzycieli, ale w odmienny sposób i z różnym skutkiem dla upadłego. W przypadku upadłości układowej, celem zawarcia układu jest restrukturyzacja zobowiązań upadłego i objęcie ich harmonogramem spłaty. Po wykonaniu układu firma pozostaje na rynku jako podmiot gospodarczy. W przypadku upadłości likwidacyjnej dochodzi do wyprzedaży majątku firmy i spłacenia z uzyskanych środków zobowiązań wobec wierzycieli. Po zakończeniu postępowania upadłościowego firma przestaje istnieć.

Podkreślenia wymaga również, że wierzytelność ta (...) będzie mogła zostać zaliczona do kosztów uzyskania przychodów prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej roku podatkowego, w którym nastąpi udokumentowanie w jeden ze sposobów wskazanych w (...) art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc roku podatkowego, w którym Wnioskodawca uzyska informację o całkowitej nieściągalności wierzytelności opartą na prawomocnych orzeczeniach wskazanych w nim organów”.

6. Nieściągalny dług zmarłego kontrahenta

Przedsiębiorca może zaliczyć do kosztów podatkowych wierzytelność nieściągalną w związku ze śmiercią kontrahenta i odrzuceniem spadku przez jego spadkobierców. Dokonuje tego w dacie odpisu aktualizującego wartość tej wierzytelności, której nieściągalność została uprawdopodobniona zgodnie z art. 23 ust. 3 updf.

Tak wynika z interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 22 marca 2013 r., nr IPTPB1/415-785/12-2/DS.

Przedsiębiorca będący osobą fizyczną opodatkowaną na zasadach ogólnych, w kwietniu 2011 r. wystawił fakturę dla kontrahenta za materiały budowlane. Jej wartość zaliczył w podatku dochodowym do przychodów należnych. Kontrahent zdążył spłacić tylko część należności – pozostała nie została spłacona przed jego śmiercią, która nastąpiła 29 października 2011 r. W lutym 2012 r. podatnik otrzymał od żony zmarłego informację pisemną, że spadkobiercy odrzucili spadek, do informacji została dołączona kopia aktu zgonu kontrahenta. W tych okolicznościach podatnik uznał, że nie ma podstaw do ubiegania się od spadkobierców o spłatę długu, a do organu podatkowego wystąpił o rozstrzygnięcie, czy w związku z tym może niespłaconą część faktury zaliczyć do kosztów podatkowych jako wierzytelność nieściągalną. Przedstawiając własne stanowisko, powołał się na art. 23 ust. 3 updf, z którego wynika, że nieściągalność wierzytelności zostaje uprawdopodobniona m.in., gdy dłużnik został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej. A skoro jego dłużnik zmarł, to został z tej ewidencji wykreślony, a co za tym idzie, nieściągalność wierzytelności została uprawdopodobniona.

Udzielając odpowiedzi, organ podatkowy uznał stanowisko podatnika za prawidłowe i rozstrzygnął jak wskazano na wstępie. Odnosząc się do kwestii udokumentowania uprawdopo-

dobnienia nieściągalności wierzytelności, podkreślił, że wyliczenie przedstawione w art. 23 ust. 3 updog ma charakter otwarty. Tym samym podatnik może przedstawić inne dowody na okoliczność nieściągalności wierzytelności. Co jednak istotne, nie może być to jedynie wiedza podatnika na temat sytuacji finansowej dłużnika, lecz takie dowody i fakty, które pozwalają na wyciągnięcie wniosku, że istnieje duże prawdopodobieństwo nieściągalności wierzytelności, np. zaświadczenia właściwych organów urzędowych czy sądowych o zaistnieniu sytuacji, na które podatnik się powołuje. Wobec tego w opinii organu w omawianym przypadku podatnik powinien posiadać stosowne dokumenty, np. z sądu czy z ewidencji działalności gospodarczej, o zaistnieniu wskazywanych przez niego okoliczności.

7. Postanowienie wydane w odniesieniu do innej wierzytelności

Postanowienie o nieściągalności dokumentuje fakt nieściągalności tylko w odniesieniu do wierzytelności, których dotyczy. Postanowienie to nieuprawdopodabnia nieściągalności innych wierzytelności wobec tego samego dłużnika.

Tak wynika z wyroku WSA we Wrocławiu z 6 lutego 2014 r., sygn. akt I SA/Wr 2160/13.

We wniosku o interpretację indywidualną spółka zapytała organ podatkowy: czy w przypadku uzyskania postanowienia o nieściągalności wierzytelności, wydanego przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego, uznanego przez spółkę za odpowiadający stanowi faktycznemu, spółka może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów zarówno wierzytelność, dla której zostało wydane postanowienie o nieściągalności, jak i inne wymagalne wierzytelności przysługujące spółce wobec tego samego dłużnika, w momencie wydania tego postanowienia? Według spółki postanowienie komornika o bezskuteczności egzekucji jednej wierzytelności jest aktualne w stosunku do wszystkich wierzytelności od tego samego dłużnika.

Organ podatkowy nie zgodził się ze stanowiskiem podatnika. Wyjaśnił, że aby móc zaliczyć wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów, konieczne jest, aby wcześniej były zarachowane jako przychody należne zgodnie z art. 12 ust. 3 updog, oraz ich nieściągalność została udokumentowana w sposób określony w art. 16 ust. 2 updog. Według tego organu ustawodawca dokonał ścisłego i wyczerpującego wyliczenia, jakimi środkami można udokumentować nieściągalność wierzytelności (art. 16 ust. 2 updog). Udokumentowanie nieściągalności w inny sposób niż wskazany w ustawie, nie może być podstawą do zaliczenia wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów. Uzyskane przez spółkę postanowienie o nieściągalności wierzytelności wydane przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego uznane przez spółkę za odpowiadające stanowi faktycznemu, nie może być podstawą do zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów innych wierzytelności przysługujących spółce wobec tego samego dłużnika. Koszt uzyskania przychodów może stanowić tylko ta wierzytelność, dla której wydane zostało postanowienie o nieściągalności, przy uwzględnieniu, że nie uważa się za koszt uzyskania przychodów wierzytelności odpisanych jako przedawnione (art. 16 ust. 1 pkt 20 updog).

WSA uznał stanowisko organu podatkowego za prawidłowe. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd wskazał, że ustawodawca ściśle określa rodzaje dokumentów, które są niezbędne do uznania wierzytelności za nieściągalną. Udokumentowanie nieściągalności wierzytelności w inny sposób niż określony w art. 16 ust. 2 updog, bądź brak jakiegokolwiek udokumentowania, nie wywiera skutków prawnych w postaci uznania ich za koszt uzyskania przychodu.

Tym samym, aby dana wierzytelność mogła zostać zaliczona w koszty uzyskania przychodów, konieczne jest jej udokumentowanie w sposób wskazany w jednym z trzech punktów art. 16 ust. 2 updop. W rezultacie WSA stwierdził, że skarżąca chcąc uznać wierzytelności za nieściągalne, powinna skierować na drogę sądową wszystkie wierzytelności, jakie posiada wobec danego dłużnika (w celu uzyskania tytułu wykonawczego i klauzuli wierzytelności), po to, by następnie wystąpić do organu egzekucyjnego o egzekucję choćby części ustalonej wierzytelności. W konsekwencji spółka uzyska rozstrzygnięcie, z którego będzie jednoznacznie wynikać, że jej dłużnik nie posiada majątku wystarczającego do zaspokojenia dochodzonego przez nią roszczenia.

Komentarz: Podobne stanowisko zajmują organy podatkowe, np. Dyrektor Izby Skarbowej w Poznaniu w interpretacji indywidualnej z 6 sierpnia 2013 r., nr ILPB3/423-232/13-2/KS. Jednak stanowisko to nie jest powszechnie obowiązujące. Przykładowo WSA w Warszawie w wyroku z 25 lutego 2015 r., sygn. akt III SA/Wa 1819/14 (orzeczenie nieprawomocne) uznał, że gdy wierzyciel posiada postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego ze względu na brak majątku dłużnika w odniesieniu do jednej wierzytelności, takie postanowienie jest dokumentem pozwalającym uznać za nieściągalne także inne należności od tego dłużnika, wymagalne na dzień wydania postanowienia. Takie wierzytelności, odpisane jako nieściągalne, mogą być kosztem podatkowym. Podobne stanowisko zajęł też Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie w interpretacji indywidualnej z 16 października 2012 r., nr IPPB3/423-553/12-2/MS, który przyznał spółce rację, że uzyskanie postanowienia o nieściągalności (wydanego przez właściwy organ egzekucyjny), dotyczącego tylko jednej wierzytelności, uprawnia ją do zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów wszelkich wierzytelności od tego dłużnika, wymagalnych w dniu otrzymania tego postanowienia.

8. Wyliczenie kosztów procesu i egzekucji dla potrzeb udokumentowania nieściągalności wierzytelności

Przy ustalaniu nieściągalności wierzytelności dokumentowanych protokołem, nie należy uwzględniać wszystkich kosztów windykacji, lecz wyłącznie niezbędne koszty procesowe i koszty egzekucyjne określone na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego i rozporządzeń wykonawczych wydanych do tej ustawy.

Tak wynika z wyroku NSA z 17 stycznia 2014 r., sygn. akt II FSK 239/12.

Przyczyną sporu było stwierdzenie przez organ podatkowy w interpretacji indywidualnej, że wydatki banku z tytułu wynagrodzenia kancelarii prawnej obsługującej proces windykacji wierzytelności kredytowych i pożyczkowych, nie mogą być uwzględniane przy określaniu przewidywanych kosztów procesowych i egzekucyjnych uzasadniających uznanie tych wierzytelności za nieściągalne w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 3 updop.

NSA odwołując się do art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a updop, stwierdził, że co do zasady, nie uważa się za koszt uzyskania przychodów wierzytelności odpisanych jako nieściągalne, z wyjątkiem wierzytelności, które uprzednio na podstawie art. 12 ust. 3 updop zostały zarachowane jako przychody należne i których nieściągalność została udokumentowana w sposób określony m.in. w art. 16 ust. 2 pkt 3 updop, tj. protokołem sporządzonym przez podatnika, stwierdzającym, że przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem wierzytelności byłyby równe albo wyższe od jej kwoty. Możliwość zaliczenia nieściągalnych wierzytelności do kosztów podatkowych uzależniona jest zatem od właściwego udokumen-

towania. Ponieważ jest to wyjątek od zasady, przepisów w tym zakresie nie można stosować do przypadków, w których nieściągalność należności jest wprawdzie wykazana, jednak nie w sposób wymagany prawem. Sąd ten zauważył, że na gruncie ustawy o podatku dochodowym brak jest legalnej definicji pojęcia „kosztów procesowych i egzekucyjnych”. Podkreślił jednak, że w art. 16 ust. 2 pkt 3 updop mowa jest o kosztach procesowych i egzekucyjnych, a nie np. o kosztach związanych/niezbędnych do poniesienia w celu dochodzenia wierzytelności. Z tego względu za przewidywane koszty procesowe należy uznać całokształt możliwych do poniesienia przez wierzyciela kosztów, wynikających z przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, w związku z ewentualnym, procesowym dochodzeniem wierzytelności. Będą to zarówno koszty procesu, określone w art. 98 § 2 i 3 K.p.c., jak i koszty egzekucyjne oraz wszystkie inne wydatki związane bezpośrednio z ewentualnym procesem. Odwoływanie się do zasad określonych w tych przepisach pozwala ujednoclić sposób ustalania przewidywanych kosztów procesowych i egzekucyjnych, eliminując element dowolności.

Zdaniem NSA, podatnik określając koszty, jakie musiałby ponieść, gdyby chciał dochodzić swoich należności na drodze sądowej, może wziąć pod uwagę wydatki na obsługę prawną, ale tylko takie, które odnoszą się do czynności prawnych niezbędnych do dochodzenia wierzytelności przed sądem, w wysokości skalkulowanej w oparciu o przepisy regulujące wysokość opłat pobieranych przez radców prawnych lub adwokatów za czynności wykonywane przez nich w postępowaniu sądowym. Decydując się zatem na usługę kancelarii prawnej, której wynagrodzenie ustalone jest na poziomie rynkowym, należy się liczyć z tym, że koszty, które po wygranej procesie zostaną zasądzone według stawek urzędowych, będą niewystarczające na pokrycie całości wynagrodzenia kancelarii.

9. Wierzyciel musi uznać, że postanowienie o nieściągalności odpowiada stanowi faktycznemu

Wierzyciel, by móc zaliczyć nieściągalną wierzytelność do kosztów uzyskania przychodów, musi uznać, że postanowienie o nieściągalności odpowiada stanowi faktycznemu jako zgodne z rzeczywistością na dzień zaliczenia tej wierzytelności.

Tak wynika z wyroku NSA z 8 maja 2013 r., sygn. akt II FSK 1904/11.

W uzasadnieniu wyroku NSA stwierdził, że: „Z art. 16 ust. 2 pkt 1 u.p.d.o.p. wynika, że postanowienie o nieściągalności by mogło być uznane za dokumentujące nieściągalność, musi być »uznane przez wierzyciela jako odpowiadające stanowi faktycznemu«. Oznacza to, że wierzyciel by móc zaliczyć tę nieściągalną wierzytelność, musi jeszcze mimo postanowienia o nieściągalności uznać, że odpowiada ono stanowi faktycznemu jako zgodne z rzeczywistością na dzień zaliczenia tej wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów. Ma to związek z przepisami: art. 826 k.p.c., zgodnie z którymi umorzenie postępowania egzekucyjnego, a więc także z przyczyny wskazanej w art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. nie pozbawia wierzyciela możliwości wszczęcia ponownej egzekucji oraz art. 61 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (...) zwana dalej: u.p.e.a. (...), stosownie do którego w przypadku określonym w art. 59 § 2 u.p.e.a. wierzyciel może wszczęć ponowną egzekucję zwłaszcza wówczas, gdy okaże się, że zostanie ujawniony majątek lub źródła dochodu zobowiązanego. Stan nieściągalności to stan faktyczny, dynamiczny, który może ulec zmianie”.

PRZEGLĄD PODATKU DOCHODOWEGO. DODATEK

Redakcja: Redaktor Naczelna: Beata Siwkowska
Dodatek opracowała: Elżbieta Belon
adres: 66-400 Gorzów Wlkp., ul. Owocowa 8
e-mail: przeklad@gofin.pl

NAKŁAD **13 050**

Wydawca: Wydawnictwo Podatkowe GOFIN sp. z o.o.
adres: 66-400 Gorzów Wlkp., ul. Owocowa 8
tel.: 95 720 85 40, faks 95 720 85 60

PRENUMERATA 2016 szczegóły na www.sklep.gofin.pl

1	Numer kompletu	Komplety z nagrodami w PRENUMERACIE 2016	Cena podstawowa	RABAT	Cena promocyjna
	KOMPLET nr 1	Komplet czasopism (tab. 2 poz. 6) + Gazeta Podatkowa	~~2354 zł~~	19%	1898 zł
	KOMPLET nr 2	Komplet czasopism (tab. 2 poz. 6)	~~1965 zł~~	13%	1698 zł
	KOMPLET nr 3	Biuletyn Informacyjny (tab. 2 poz. 1) + Gazeta Podatkowa	~~938 zł~~	7%	872 zł

2	Lp.	Tytuł czasopisma	Cykl wydawniczy	Prenumerata		
				2016		2015
				cały rok	I półrocze	IV kwartał
	1.	Biuletyn Informacyjny dla Służb Ekonomiczno-Finansowych z comiesięcznym dodatkiem Serwis Podatkowy + on-line GRATIS!	co 10 dni	549 zł	274,50 zł	137,25 zł
	2.	Ubezpieczenia i Prawo Pracy + on-line GRATIS!	dwutygodnik	366 zł	183,00 zł	91,50 zł
	3.	Poradnik VAT + on-line GRATIS!	dwutygodnik	348 zł	174,00 zł	87,00 zł
	4.	Zeszyty Metodyczne Rachunkowości + on-line GRATIS!	dwutygodnik	360 zł	180,00 zł	90,00 zł
	5.	Przeгляд Podatku Dochodowego + on-line GRATIS!	dwutygodnik	342 zł	171,00 zł	85,50 zł
	6.	KOMPLET CZASOPISEM (poz. 1-5) + Serwis Głównego Księgowego GRATIS!	patrz poz. 1-5	1698 zł	982,50 zł	491,25 zł
	7.	Biuletyn Informacyjny dla Służb Ekonomiczno-Finansowych bez dodatku Serwis Podatkowy + on-line GRATIS!	co 10 dni	459 zł	229,50 zł	114,75 zł

Warunkiem prenumeraty jest złożenie zamówienia (np. na www.sklep.gofin.pl) oraz **jednoczesne dokonanie wpłaty** na konto: Wydawnictwo Podatkowe GOFIN, BH Oddział w Gorzowie Wlkp., nr 14 1030 1133 0000 0000 3533 0000. Po otrzymaniu wpłaty wystawiamy fakturę.

Informacje o innych produktach: internetowy Serwis Głównego Księgowego, Czasopisma Księgowych on-line, Gazeta Podatkowa, segregatory i boksy dostępne są na stronie internetowej;

www.sklep.gofin.pl

Informacji udziela także **Biuro Obsługi Klienta** - tel. **95 720 85 40**, infolinia **800 162 732**

Publikacje zamieszczone w czasopismach nie stanowią opinii prawnych, urzędowej interpretacji przepisów ani innego oficjalnego stanowiska organów państwowych.

Wszelkie prawa zastrzeżone: kopiowanie, przedruk i rozpowszechnianie zabronione.